БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

ВКП(б)-гэй ОБЛАСТНОЙ БА ГОРОДСКОЙ КОМИТЕДҮҮДЭЙ, БУРЯТ-МОНГОЛОЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ОРГАН.

№ 119 (6839)
ИЮНИИН 2
ПЯТНИЦА
1950 он

Сэн 20 мүнгэн.

БИБЛИОТЕКА СССР В. И. ЛЕНИНА

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Ханын газетэ—шухала ба хурса зэбсэг

Большевигүүдэй парти, манай агууехэ вождь нүхэр Сталин хэблэлэй хэрэгтэ асари ехэ анхарал табидаг, оролдолго гаргадаг, ушарынь, хэблэл болбол коммунистическэ общество байгуулхын түлөө советскэ арадай шэн зоригто тэмсэлдэнь хэмжээлэшэгүй ехэ туһа хүргэнэ.

«Хэблэл хадаа өөртөө шухала хэлэн дээрэ үдэр бүри, час бүри хүдэлмэришэн ангитай партиин хөөрэлдэхэдэнь туһалдаг, эгээн хурса, эгээн хүсэтэй зэбсэг мүн. Парти ба ангиин хоорондо оюун бодолой шэжэм татаха ондоо зэбсэг хэрэгсэлнүүд, ондоо иимэ оньһон аппарат гэжэ дэлхэйдэ байхагүй» (Сталин).

Большевистскэ хэблэлэй зэргэдэ ханын hонин — ханын газетэ, «Дайшалхы хуудаһан», «молния» бага бэшэ hуури эзэлдэг. Советскэ орон доторхи эмхи зургаан, предприяти, колхоз, МТС, совхоз бүхэндэ ханын газетэ бии байдаг. Тиимэһээ олониитын ба ажахын, культурна ба научна хүдэлмэридэхи — ажабайдалай хамаг hалбаринуудтахи прогрессивнэ, түрүү юумэнүүдые дэмжэн дэлгэрүүлжэ, бүгэдын шадабари болгохо, дутуу дунданууд ба алдуу эндүүнүүдые эрид шууд шүүмжэлжэ, элирүүлэн заhаха, усадхаха хэрэгтэ хүндэтэ үүргэ дүүргэдэг байна.

Энэ ушарые партийна организацинуудай зүгһөө анхаралдаа абажа, хүдэлмэридөө хүтэлбэри болгодог байхадань, ханын газетэнүүд хаһа саг соогоо, hайнаар гаргагдадаг, тэрээндэ эдэбхитэд олоороо хабаададаг, тиимэ хадаа хүн зонло hонирхогдодог ба туһалдаг байха юм. Жэшээлхэдэ, ВКП(б)-гэй Улан-Удын Городской райком район соохи ханын газетэнүүдые шалгадаг, тусхай выставкэ эмхидхэдэг, тэдэнэй редакторнуудай ба редколлегиин гэшүүдэй зүблөө хэдэг болонхой. Партийна ба комсомольско эхин организацинууд, месткомууд мүн лэ өөhэдынгөө газетэнүүдые hайнаар хүтэлбэрилдэг, шухала туhаламжа үзүүлдэг болоно байна. Эндэхи хэдэ хэдэн предприятинуудай ба эмхи зургаануудай (республикын Минфинэй, городской ГЭС-эй, Госбанкын ба бусад) газетэнүүд удха түгэс, уран хурсаар бэшэгдэжэ, гоё hайханаар оформилогдон гарадаг болоо.

Тэрэшэлэн ВКП(б)-гэй Кяхтын, Бичурын, Мухаршэбэрэй айкомууд ба аймагуудай газетэнүүд рабселькорнуудай, ханын газетын редакторнуудай зүблөө үе үе хэдэг, ханын газетэнүүдтэ туhаламжа болгон зүбшэлнүүд-заабаринуудые толилдог байха юм.

Гэхэ зуура, зарим партийна организацинууд өөрынгөө гарта байгаа тон шухала ба хурса зэбсэгые—ханын газетэнүүдые хэрэгсээдэггүй, хажуу талаhаань хараад hуудаг байна. Энээнhээ шалтагаалан зарим колхозуудай, МТС-үүдэй, эмхи зургаануудай ханын газетэнүүдынь хэдэн hара боложо, 2—3 юрэнхы статьянуудтайгаар гарадаг. Тиигээд түрүү хүнүүд, тэдэнэй амжалтын арганууд тухай бэшэдэггүй, большевистскэ шүүмжэлэл толгойлдоггүй, уран зурагуудые үгэдэггүй, эдэбхитэд ба мэргэжэлтэдые хабаадуулдаггүй байна.

Нэгэ жэшээ абаад үзэе. Бичурын аймагай Кагановичын нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин ханын газетэ (редакторынь нүхэр Ф. Р. Рябов) энэ жэлэй дүрбэ hара соо оройдоо хоёрхон номер гаргаhан, тиихэдээшье колхозойнгоо ажабайдал тухайда тодорхойгоор юушье бэшэдэггүй байба. Редколлегиин гэшүүд газетэ гаргалгада хабаадалсахаяа болишоhон байгаа. Гэхэтэй хамта, тус колхозой партийна эхин организацин секретарь нүхэр З. Р. Рябов ханын газетын редколлегиин хүдэлмэри шалгаха, хүтэлбэрилхэ ба тэрээндэ туhалха уялгаяа мартажархиhан байгаа. Энэ асуудал ВКП(б)-гэй Бичурын айкомой бюро дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, тус газетые hайжаруулха тодорхой хэмжээнүүдые заaһан шиидхэбэри гаргагдаа.

Ханын газетын редколлегиин хүдэлмэрие hайнаар эмхидхээд байбал, ажалшадай коммунистическэ ёhоор хүмүүжүүлхэ, зарим хүнүүдэй сэдьхэл бодолдохи капитализмын үлэгдэлнүүдые усадхаха хэрэгтэ, социалистическэ мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, ажахын түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэхэ ябадалда тон ехэ туhа хүргэхэнь лабтай.

Тиимэhээ нютагуудтахи партийна, комсомольско организацинууд хадаа ханын газетэнүүдые хиинаха үүргэсэ бэелүүлхэ, редколлегинүүдые эдэбхитэй ба шалгагдамал хүнүүдhээ эмхидхэхэ ба хүдэлмэридэнь туhалха, редакторнуудай ба редколлегиин гэшүүдэй зүблөө үе үе хэжэ, hайн дүй дуршэлнүүдыень бүгэдын шадабари болгохо ба дутуу дундануудыень саг дары зайсуулха ёhотой. Аймагай газетэнүүд болбол Кяхтын аймагай «Знамя Ленина» газетын жэшээгээр, ханын газетэнүүдэй редакторнуудта ба редколлегинүүдтэ туhатай заабаринууд—зүбшэлнүүдые толилхо булан эмхидхэхэнь шухала.

Ханын газетын материалнуудаар саг дары хэмжээ абалга түйлаха, шүүмжэлэл тоодоггүй ябадалай гараа hаань, хайра гамгүй хатуу тэмсэхэ гээшэ партийна, комсомольско ба профсоюзна организацинуудай арюун уялга ба шухала зорилго мүн.

Ханын газетэнүүдые гаргалгада үйлэдбэриин түрүүшүүлые, багшанар ба зоотехнигүүдые, врачнууд болон агрономуудые, ветеринарнууд ба бусад мэргэжэлтэдые олоор, эдэбхитэйгээр хабаадуулха хэрэгтэй. Газетэнүүдые гоё hайханаар оформилхо хэрэгтэ уранзураашадые элсүүлхэ шухала.

Ханын газетэ бүхэн олон янзын ба удха түгэс, hонин материалнуудтайгаар, гоёор оформилогдон, урдшалан зохёогдоhон түсэбэй ёhоор, болзор соогоо гаргагдаха зэргэтэй.

Ханын газетэ бүхэн—партийна, комсомольско ба профсоюзна организацинуудай дайшалхы орган, коллективнэ пропагандист ба агитатор, коллективнэ эмхидхэгшэ байха ёhотой.

Бадаран мандаһан арад

ТУРА. (Красноярска хизаар) майн 29. (ТАСС). Эвенкийскэ национальна округой тогтоhоор 20 жэлэй ой энэ жэлдэ гүйсэхэнь. Нютагай музейдэ сутлуулагдаhан материалнууд хадаа эдэ жэлнүүдтэ эндэ болоhон угааехэ хубилалтанууд тухай хөлэнэ.

Округой захиргаанай центрын мүнөө байдаг Тура гэжэ тосхон 20 жэлэй урда тээ багахан бууса байгаа. Мүнөө тэрэнь город боложо байна.

Агууехэ Октябрьскэ социалистическэ революциин урда тээ эвенкийскэ арад өөрынгөө үзэг бэшэггүй байгаа. Мүнөөнэй округой территори дээрэ тэрэ сагта нэгэшье hургуули байгаагүй. Мүнөө эндэ хэдэн арбаад hургуулинууд ажаллана. Турада национальна фельдшерско-акушерскэ hургуули нээгдээ. Округ дотор технигүүд, оро үсхэбэрилэгшэд, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд бэлэдхэгдэнэ. Мүн больницанууд, клубууд, библиотекэнүүд бии. Гэрнүүдтэ электричество гэрэлтэнэ.

Советскэ засагай ашаар бадаран мандаhан эвенкийскэ арад ажахыгаа хүгжөөнэ. Урдань тэндэ үнеэ мал тухай мэдэдэггүй байгаа hаа, мүнөө колхозуудта hүнэй-товарна фермэнүүд эмхидхэгдээ. Олохон колхозууд шэниисэ тарина, овощьнуудые ургуулна.

Халаан соогоо 15 нормо

Винницкэ областиин барилгын трестын шулуушан Пилинчук гэгшэ СССР-эй Верховно Соведэй сессиин хүндэлэлдэ зорюулhан стахановска вахтада жагсаад, ехэ амжалта түйлажа байна. Винницэдэхи нэгэ ехэ гэрэй барилга хэхэдээ 8 час соо 16.170 хирпиисэ табижа, нормоёо 1540 процент дүүргэнэ. Алдарта шулууша хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэhэнэй, шэнэ аргануудые хэрэглэhэнэй ашаар иимэ амжалта түйлана.

(ТАСС).

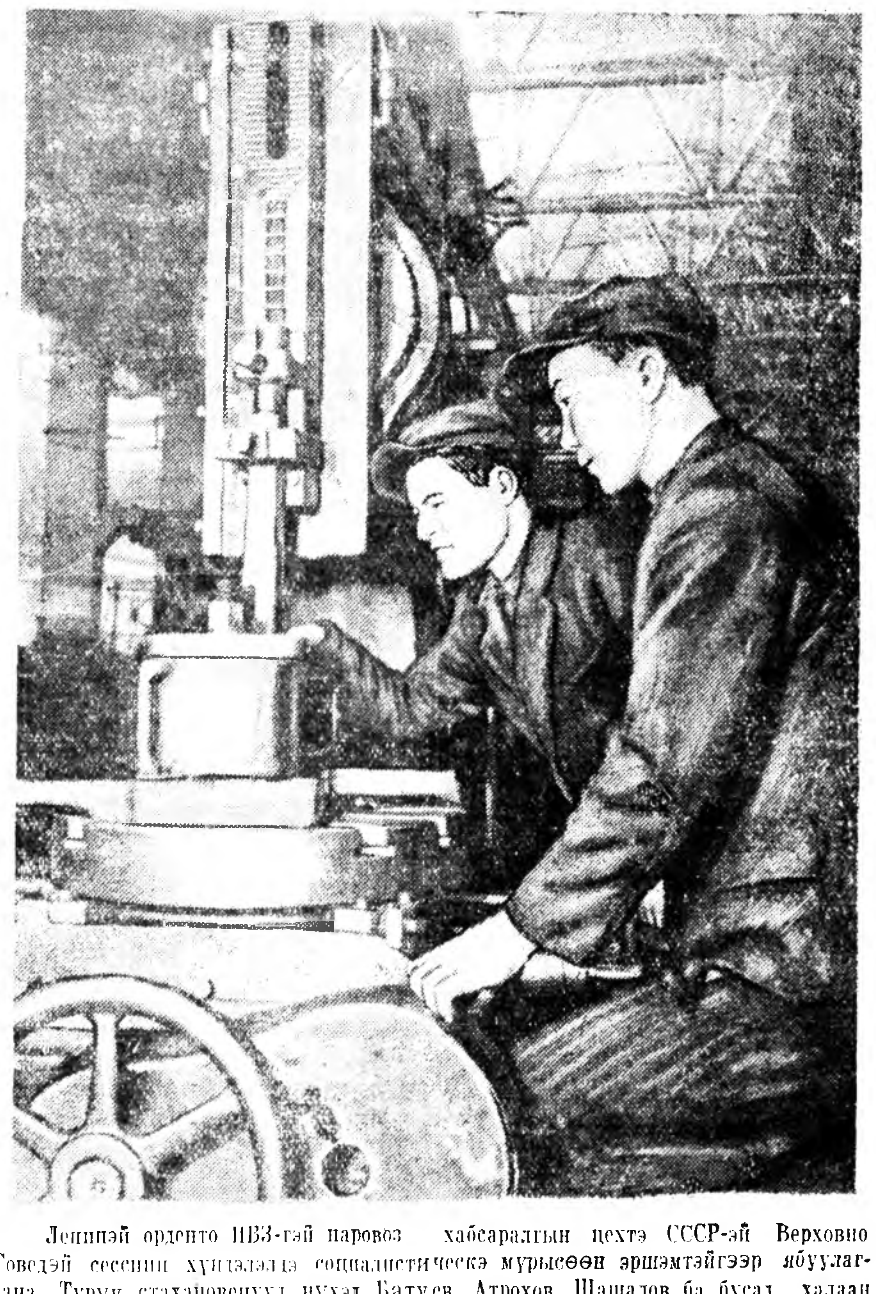

Ленинэй орденто НВЗ-гэй паровоз хабсаралтын цехтэ СССР-эй Верховно Соведэй сессиин хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөн эршэмтэйгээр ябуулагдана. Түрүү стахановецууд нүхэд Батуев, Атрохов, Шашалов ба бусад халаан бүхэндэ нормонуудаа 300—400 процент дүүргэжэ, мүрысөөндэ түрүүлэн ябанад.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: токарь-олонстаночник Балма Батуев, сабшагша И. Степкин гэгшэд станогойнгоо хүдэлмэрие хаража байна.

М. Минеевэй фото.

СССР-эй Верховно Соведэй сессиин хүндэлэлдэ

Пароходуудай команданууд стахановскаар ажаллана

Зүүн-Сибириин гол мүрэнүүдэй пароходствын Селенгинскэ Управлениин пароходуудай команданууд июнь hара соо нээгдэхэ ССР Союзай Верховно Соведэй сессидэ зорюулагдаhан мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

«Валерий Чкалов» гэжэ пассажирска пароходой команда майн 4-hөө хойшо стахановска вахтада жагсанхай. Пароходойнгоо хүсые дүүрэнээр ашаглахын тула командын гэшүүн бүхэн тус тустаа харюусалгатай уялга абаhан байна.

Эдэнэр май hара соо стахановскаар ажаллаhанайнгаа ашаар, Ново-Селенгинск—Улан-Удэ, Улан-Удэ—Харауз гэhэн маршрудаар пассажирнуудые шэрэхэ hарынгаа түсэбые болзорhоонь 6 хоногоор урид дүүргэбэ.

Мүн «В. Маяковский» пароходой комсомольско-залуушуулай команда солото капитан Можаровай шадабаритай хүтэлбэри доро горьтой амжалтануудые түйлана. Тус команда рейс бүхэндөө техническэ скоростьёо түргэдхэжэ, графигаа хэдэн часаар уридлана.

Майн 30-най үдэр «В. Маяковский» пароход hарынгаа hүүлшын рейсын графигые аяар 12 часаар урид дүүргэбэ. Тиин, ехэхэн хэмжээнэй түлишэ арбилhан байна.

А. Коротаева.

Нэмэлтэ уялгануудые абаба

Мяха-консервын комбинадай консервнэ заводто СССР-эй Верховно Соведэй сессиин хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалистическэ мүрысөөн улам эршэдэжэ байна.

Заводой хүдэлмэришэд июниин 12 болотор продукциннгаа үнэ сэнгые 3 процентээр хямдаруулха, үйлэдбэриингөө бүтээсые 5 процентээр дээшэлүүлхэ уялга абаад, стахановска вахтада жагсаhан юм.

Үнгэрэгшэ май hара соо консервэ үйлэдбэрилэгшэд эршээ зангидан хүдэлмэрилөө. Тиин сессиин хүндэлэлдэ абаhан уялгануудаа болзорhоонь урид дүүргэбэ.

Консервнэ банкануудые гагнадаг токарьнууд Н. Юрьев, И. Перегудов гэгшэд халаан бүхэнэйнгөө нормонуудые 300 процент хүрэтэр дүүргэжэ, бүгэдэндэ эрхим жэшээ харуулаа. Мүнөө эдэнэр сессиин нээгдэтэр үшөө нэгэ нэгэ hарын түсэбүүдые дүүргэхэ гэhэн нэмэлтэ уялга абаад, хүдэлмэрилжэ байна.

Бригадир Д. Бурдуковскаягай хүтэлбэрилдэг мяха хэршэдэг бригада ажал дээрээ Лидия Корабельниковагай үүсхэлые хэрэглэжэ, бага бэшэ амжалта түйлана.

Мяха хэршэхэдээ тус бригада үлүү өөхэнүүдые суглуулдаг боложо, hара соо 3500 килограмм түүхэй өөхэ суглуулаа. Тэрэнь заводой порционно отделениин үйлэдбэридэнь нэгэ үдэртэ хүсэд хүрэхэ юм.

Г. Артёмов.

Гүрэнэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэбэ

Малажалые хүгжөөхэ гурбан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө халуун тэмсэлдэ оролсоhон Кударын аймагай «Шэнэ байдал» колхоз адуу малаа ниилээд олошоруулжа байна. Энэ жэлдэ түл абалгые гарзагүйгөөр үнгэргэhэнэй ашаар тус колхоз 1950 ондо малажалые хүгжөөхэ гүрэнэй түсэб бүхы түрэлэй малаар дүүргэбэ. 1949 онойхитой сасуулхада, колхозно фермэнүүдэй мал 14,5 процентээр олошорhон байна.

Малажалай хүгжэхэтэй хамта, мүн түрүү малшадай тоо олошороо. Тэдэнэй дунда hаалишад Очирова, Доржиева, Цоктоева, адуушан Рампилов, хонишон Цыбикжапова ба бусад оролсоно.

Колхозой правлени ба партийна организаци малшадай дунда социалистическэ мүрысөө эмхидхэхэ, агитационно-ниитын хүдэлмэри hайжаруулха хэрэгтэ гол анхаралаа табидаг.

Мүнөө энэ артелиин малшад зунай үедэ бэлшээри дээрэ адуу малаа улам hайнаар адуулжа, тэдэниие тобир тарган болгохын, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын түлөө тэмсэжэ байна. Тэрэшэлэн тус колхозойхид сабшалан hайжаруулха хүдэлмэри эмхитэйгээр үнгэргэжэ байнхай.

А. Шатуев.

Республикын полинуудhаа

Үндэр ургасын түлөө тэмсэл

Колхозойнгоо эмхидхэгдэhэнhээ хойшо 20 жэлэй гүйсэhэн алдарта ойе байгша оной июнь соо тэмдэглэхээ байhан Яруунын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин гэшүүд үндэр ургаса хуряахын түлөө шанга тэмсэл хэжэ байна. Эдэнэр хабарай тарилгада орохоhоо бүри урид ехэнүүд талмайнуудhаа үргэлжэ үндэр ургаса түйлахабди гэhэн уялга абаа hэн. Тиихэдэ тарянажалайнь хоёр бригаданууд (бригадирнуудынь нүхэд Дымбрылов ба Шойжеев) зарим участогуудhаа га бүриин 25—30 центнер хүрэтэр таряа хуряаха зорилготой.

Энэ колхоз мүнөө жэлдэ тарилгынгаа талмайе 300 гаран гектараар үргэдхэжэ, хамта 1422 гектарта хабарай тарилга хэжэ байна. Тарянажалай бригаданууд мянгаад шахуу гектар тарижа, эртын ороохото культурануудай тарилгын түсэбые майн 16-да эрхим шанартайгаар дүүргээ. Мүнөө оройн культурануудые тарижа дүүргүүтэйхэн байна.

Хабарай тарилгын эхилhэн түрүүшын үдэрhөө хойшо өндэ социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энэ мүрысөөндэ бүхы колхознигууд ба Эгэтын МТС-эй трактористнууд эдэбхитэйгээр оролсоод, үдэрэйнгөө нормонуудые эрхим шанартайгаар үлүүлэн дүүргэжэ байна. Түрүү колхознигууд Цыренжапов, Дондоков, Холхоев гэгшэд морин сеялкээр тарилга хэхэдээ, даалгабаринуудаа саг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэнэд. Мүн трактористнууд Дылыков, Новиков ба бусад эрхим ажалай үльгэр жэшээ харуулнад.

Колхозой правлени ба партийна организаци хабарай тарилга дээрэ хүдэлмэрилдэг колхознигууд болон трактористнуудые культурна ажаhуудалаар гүйсэд хангаахай. Полевой стануудайнь дэргэдэ улаан булангууд эмхидхэгдээд, hайнаар хүдэлмэрилжэ байдаг.

Колхозойнгоо хорин жэл гүйсэhэн алдарта үдэрые шэнэ амжалтануудаар угтахын, ойн баярай үндэр баян ургаса хуряажа, Эхэ орондоо улам ехэ таряа талха үгэхын, ниитынгээ баялигые үшөө арбадхахын түлөө артелиин гэшүүд нимээр тэмсэжэ байна.

Ц. Цыдыпов.

Улаан тугаа бүхөөр барина

Чкаловай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артель hүүлэй гурбан жэл соо хабарай тарилгын үедэ социалистическэ мүрысөөндэ удаа дараалан илажа, ВКП(б)-гэй Прибайкальска айкомой ба ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг бүхөөр барижа ябана.

1950 ондо энэ тугаа дахяад абахадаа, колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Баев иигэжэ мэдүүлээ hэн:

— Урдынгаа түрүү нэрые улам алдаршуулхын тулада энэ тугаа хүдөө ажахын жэлэй дүүрэтэр алдахагүйбди. Бидэнэрэй эгээл ойрын шухала зорилго хадаа хабарай тарилгые агротехническэ эрхим болзорнуудта, үндэр шанартайгаар дүүргэжэ, ехэнүүд талмайнуудhаа баян ургаса хуряаха, Эхэ орондоо хүдөө ажахын продуктнуудые элбэгээр үгэхэ ябадал болоно.

Түрүүлэгшынгээ хэлэhэниие колхознигууд барандаа дэмжээд, «Улаан тугаа алдахагүйбди» гэжэ нэгэн дуугаар мэдүүлээ hэн.

Мүнөө энэ артелиинхид хабарайнгаа тарилгые дүүргээд, хартаабхаяа hуулгажа байха юм. Дүүрэн бэшэ мэдээгээр, эндэхид 28 гектарта хартаабха тариhан байна.

Колхознигууд мүнөө жэлэй хабарай тарилгые эрхим шанартайгаар, түргэнөөр үнгэргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ урдынхиhаа улам ехэ эдэбхитэйгээр оролсоо hэн. Колхозой бүхы бригаданууд, мүн колхозник бүхэн өөhэд хоорондоо мүрысэhэн байна. Тэрэ мүрысөөндэ плугшад Хмелева, Бурдуковский, Петрова, Севергина ба бусад түрүүлбэ.

Колхозой правлени социалистическэ мүрысөөнэй дүнгые саг соонь гаргажа, бүхы колхознигуудые тэрээнтэй танилсуулдаг, түрүүшүүлые урмашуулха, гээгдэгшэдые урагшань татаха хэмжээнүүдые абадаг байна. Эдэ бүгэдэ хадаа тус колхозой тарилгаяа түргэнөөр дүүргэхэ, колхознигуудай ажалай бүтээсэ болон шанарые дээшэлүүлхэ арга олгоо.

Е. Викторова.

Түрүүшүүл горючи алмана

Хабарай тарилгын эхилхэhээ бүри урид Бургалтайн МТС-эй трактористнууд полевой хүдэлмэринүүдые түргэнөөр, эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ, горючи болон түрхихэ тоhо алмаха уялгануудые абажа, республиканска социалистическэ мүрысөөндэ оролсоо hэн. Мүнөө МТС-эй түрүү бригаданууд, трактористнууд хэлэhэн үгэеэ хэрэг дээрэ дүүргэжэ байна.

МТС соогоо хамагhаа түрүүн часай графигаар хүдэлмэрилжэ эхилhэн Гонгор Машеевэй хүтэлбэрилдэг № 1 тракторна бригада илангаяа hайн үльгэр жэшээ харуулна. Энэ бригада хабарай полевой хүдэлмэринүүдэй түсэбые 100 процент дүүргэнхэй. Бригадын түрүү трактористнууд Д. Бадмаев, Г. Цыбикжапов гэгшэдэй поли дээрэ гараhанhаа хойшо түрүү зэргэдэ ябаhан тухайнь энээнhээ урда тээ «Б. М. Үнэн» газетэдэ бэшэгдээ hэн. Мүнөө эдэ нүхэдэй бүри ехэ эдэбхитэйгээр ажаллажа байhыень тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Эдэнэр үдэрэйнгөө нормонуудые 200 процент хүрэтэр дүүргэхэтээ хамта үнэтэ горючи алмана. Дээрэ дурсагдагша трактористнууд хамтадаа 900 шахуу килограмм горючи алмаа.

Тэрэшэлэн № 8 тракторна бригада (бригадирынь нүхэр Петров) хабарай полевой хүдэлмэринүүдэй түсэбые дүүргүүтэйхэн байна. Энэ бригадын трактористнууд тарилгада орохонhоо хойшо горьтой тоонoй горючи алмаа.

Т. Дымбрылов.

Коммунистнууд түрүү зэргэдэ

Кяхтын аймагай Усть-Киранай сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой тракторна бригадын коммунистнууд хабарай тарилгын хүдэлмэрие амжалтатайгаар дүүргэжэ байна. Жэшээлхэдэ, коммунистнууд Ц. Цыренов, Д. Гунтупов гэгшэд нормоёо үлүүлэн дүүргэнэ. Ажалайнгаа шанарые ба бүтээсые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ колхознигуудые тэдэнэр дахуулжа ябана. Гадна колёсно трактораар 40 гектар газар хахалха декадынгаа нормые нүхэр Цыренов 5 гектараар үлүүлэн дүүргээ, тарилгын эхилхэhээ хойшо 200 килограмм горючи алмаа.

Д. Хандажапов.

Тэжээлэй культурануудай тарилгые дүүргэбэ

Ороохото культурануудые саг соонь тариhан Сэлэнгын аймагай «Кооператор» колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр Ф. Коломин) тэжээлэй культурануудай ба хартаабхын тарилга дүүргэбэ.

Полевой севооборотой поли дээрэ 12 га хартаабха, 5—5 га корнеплод ба наран сэсэг тариhан байна. Гадна, фермэ шадарай севооборотой поли дээрэ 2 га хартаабха hуулгаа. Мүн 70 га зелёнко тариха юм.

В. Бадашкеев.

Улан-Удэдэ барилга хэхэ ба городоо болбосон түхэлтэй болгохо тушаа городской парторганизациин зорилгонууд

(ВКП(б)-гэй Улан-Удын Городской комитедэй V пленумһээ)

Һаяхан ВКП(б)-гэй Улан-Удын Городской комитедэй V пленум болобо. Пленум хадаа Улан-Удэ городто барилга хэхэ ба тэрээнии болбосон түхэлтэй болгохо тушаа городской партийна организациин зорилгонууд тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ. Ажалшадай депутадуудай Улан-Удын Городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Таряшинов энэ асуудалаар элидхэл хэбэ.

Нүхэр Таряшинов болбол Сталинска табанжэлнүүдтэ ба дайнай хойто тээхи үедэ манай городой айхабтар ехээр урган хүгжэһэн тухай элидхэлэйнгээ эхиндэ хэлэбэ. Урдань багахан уездын купеческэ городхон Верхне-Удинск байһан Улан-Удэ хадаа Советскэ засагай жэлнүүдтэ Бурят-Монгол АССР-эй культурно-административна центр болон ургаа. Мүнөө манай город болбол оронойнгоо зүүн тээхи томо индустриальна центрнүүдэй нэгэн болоо. Энэ хадаа большевистскэ парти ба советскэ правительствын саг үргэлжын анхарал оролдолгын аша үрэ мүн.

— Сталинска табанжэлнүүдтэ Улан-Удэ городто промышленна продукци гаргалгын хэмжээнь 80 дахинһаа үлүү, электроэнерги гаргалга 85 дахин ехэ болоо. Энэ саг соо городой бюджет 130 дахин шахуу ехэ болобо. Дайнай хойто тээхи үедэ промышленна продукци гаргалга ургажа үргэлжэлһөөр байна, — гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Городой гэр байрын ба культурна ажаһуудалай барилга тухай элидхэлшэ хэлэхэ зуураа, дайнай хойто тээхи жэлнүүдтэ город соо хамтадаа 19 мянган квадратна метр байрын талмайтай олон квартирна 118 гэрнүүд, 9 мянга гаран квадратна метр байрын талмайтай 300 гаран индивидуальна гэрнүүд баригдаа гэбэ. Шэлэй заводто, мяханай комбинатта, сэмбын фабрикада клубууд баригдажа ашаглалгада оруулагдаа. Мүн городой физкультурнигуудта сэхэхэн бэлэг болгон БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион баригдаһан байна.

Ленинэй орденто Бурят-Монголой оперо ба баледэй театрын шэнэ гэр баригдажа байна. Улан-Удэдэ һургуулиин шэнэ гэрнүүд олон болоо.

Больницанууд, поликлиникэнүүд болон медицинскэ бусад эмхи зургаануудай тоо жэлһээ жэлдэ олошорно. Ганса һүүлшын жэлнүүдтэ мяханай комбинатта больница ба машина бүтээлгын заводто — поликлиникэ баригдаа, эмнэлгын профилактическа эмхи зургаануудай тоо нилээд олошороо.

— Эдэ бүхы түйлалтануудай байбашье һаа, — гэжэ нүхэр Таряшинов үргэлжэлүүлэн хэлэнэ, — городой ажахые хүгжөөхэ талаар сэхэнүүд дутагдалнууд манайда бии. Гэр байрын асуудалнууд илангаяа удаанаар шиидхэгдэнэ. Гэр байра барилга городой хүн зоной ургалтаһаа нилээд хожомдожо ябана.

Город дотор гэр байра барилга болбол городской ба районно Соведүүдһээ гадна, мүн республикын министерствонүүдтэ, промышленна предприятинуудта хабаатай. Габашье, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи промкооперациин Управлени, нютагай промышленностиин Министерство, эдеэ хоолой промышленностиин Министерство, хэлхеэ холбооной Управлени гэхэ мэтын тиимэ томонууд организацинууд һүүлшын 10—15 жэлнүүдэй турша соо гэр байра барилгада оройдоошье хабаадалсаагүй. Хүнөө ажахын Министерствошье гэр байра барилгаһаа огто холодошонхой. Гадна, энэ Министерство болбол өөрынгөө гэр байрын фондые заһабарилнагүй, энэнэй ашаар тус министерствын гэрнүүд хуушаржа муу болошонхой.

Олохон министерствонүүдэй ба промышленна томо предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд гэр байра барилгада мүнгэ зөөри гаргажа үгэхэ тухай асуудал дээдэхи организацинуудайнгаа урда табинагүй, мүнгэ зөөри гаргажа үгэхэдэшье тэрэнии хэрэгтэй тээшэнь хүсэд ашаглалдагүй ушарнууд бии. Һүүлшын жэлнүүдтэ гэр байра барихын тула гаргажа үгтэһэн 6,5 гаран миллион түхэриг мүнгые промышленна предприятинууд ашаглаагүй.

Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, нэн түрүүн «Бурмонголстрой» трестын эрхилэгшэ нүхэр Федоров барилгын хүдэлмэринүүдэй шанарые һайжаруулха хэрэгтэ хамаагүйгөөр хандана, прорабска участогүүдай хүдэлмэриин хойноһоо хиналта табинагүй.

Трест болбол барилгын талмайнуудта механизмуудые тон удаанаар нэбтэрүүлнэ. Барилгын хүдэлмэринүүдэй эмхидхэл ехэнүүд дутагдалнуудтай. Хүдэлмэриин байра урдишалан бэлэдхэгдэнэгүй, шухала хэрэгтэй материалнууд саг болзортоо асарагданагүй. Иимэһээ трестын ажалай бүтээсэ бага байна.

Мүн Улан-Удын паровозо-вагонно заводой капитальна барилгын управлени муу шанартай барилга хэнэ.

Барилгын хүдэлмэриин шанар хадаа барилгын материалнуудай шанарһаа ехэ дулдыдадаг гээшэ. Гэхэтэй хамта, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи барилгын материалнуудай Управлени болбол һайн шанартай продукци тэрэнэй предприятинуудай гаргахын түлөө һулаар тэмсэнэ.

Барилгын удаанаар ба муу шанартайгаар ябажа байһаниинь үшөө юугээр тайлбарилагдаһаб гэхэдэ, городской Соведэй гүйсэдком хадаа барилгын организацинуудай хүдэлмэридэ анхаралаа багаар хандуулдаг ба тэдэнэй хойноһоо хиналта муугаар табидаг байгаа.

Түсэбэй ёһоор энэ жэлдэ олон квартиратай 30 гаран гэрнүүд ба 100 гаран индивидуальна гэрнүүд, мүн тэрэшэлэн хэдэ хэдэн культурна ажаһуудалай эмхи зургаанууд баригдаха байна. Энэ түсэбые бэелүүлхын тула городой партийна ба советскэ организацинууд барилгын организацинуудые хүтэлбэрилхэ ба тэдэнэй хүтэлбэриин хойноһоо хиналта улам шангаар табиха, энэ түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүдые үйлэдбэриин программануудые дүүргэлтэтэй адли гэжэ тоолохо ёһотой. Барилгын организацинуудай үйлэдбэриин-техническэ базые үргэдхэхэ тушаа, тэдэнии мэргэжэлтэй кадрнуудаар хангаха тушаа бүхы хэмжээнүүдые абаха шухала, ажалай эмхидхэлые эрид һайжаруулха ябадал, барилгын хүндэ хүдэлмэридэ комплексно механизаци нэбтэрүүлхэ ябадал түйлаха шухала. Тиихэдээ хүдэлмэриин шанарые үндэһөөрнь һайжаруулха ябадал түйлаха хэрэгтэй.

Горжилуправлениин хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилжэ байһан дээрэһээ гэр байрануудые капитальнаар заһабарилха түсэб дүүргэдэнэгүй, заһабарилгын шанарынь муу байһаар гэжэ элидхэлшэ хэлэнэ. Горжилуправлениин начальнигай уялга дүүргэгшэ нүхэр Матвеев заһабарилга-барилгын конторые мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдөөр гүйсэд хангаха тушаа, тэдэнэй ажалые зүбөөр эмхидхэхэ тушаа хэмжээ абанагүй.

Энэ жэлэй эхиндэ, — гэжэ нүхэр Таряшинов элидхэлээ саашань үргэлжэлүүлнэ, — РСФСР-эй Министрнүүдэй Совет хадаа Улан-Удэ городые түсэблэлгын ба нэмэжэ барилгын проект батлаба. Тус проектые баталалга хадаа манай республикын ажалшадай тэниглэн һайн байдал тушаа, манай городой улам һалбаран бадаралта тушаа парти ба правительствын саг үргэлжэ анхарал оролдолго гаргажа байһанай эли тодо гэршэ мүн.

Городые түсэблэлгын ба нэмэжэ барилгын энэ проект болбол мүнөө байгаа промышленна предприятинуудай саашанхи хүгжэлтые, хэдэ хэдэн шэнэ предприятинуудай барилгые, мүн тэрэшэлэн гэр байрын үргэн ехэ барилгые хараална. Энэ проекттэй зохилдуулан городой гэр байрын фонд ойрын 10 жэл соо хоёр дахин шахуу ехэ болохо байна. Манай город олон дабхар шэнэ гэрнүүдээр, скверүүдээр, талмайнуудаар гоёогдохо байна.

Манай зорилго юуб гэхэдэ, түсэбөөр хараалагдаһан бүхы хүдэлмэринүүдые бэелүүлхэ ябадалда барилгын организацинуудые белэдхэхэ ябадал болоно. Жэшээлхэдэ, үйлэдбэринигөө хүсые дүтын сагта «Бурмонголстрой» трестын 4 дахин ехэ болгохые бидэнэр түйлаха ёһотойбди. Мүн бусад предприятинууд ба ведомствонүүд хүдэлмэринигөө хэмжээе нилээд үргэдхэхэ ёһотой.

Хамта дээрээ энэ жэлдэ 41 мянган квадратна метр улицанууд ба харгынуудые шулуугаар дэбдихэ ба 12,5 мянган километр харгые һайжаруулха шухала байна. Энээнһээ гадна уһа ногтонһоо хамгаалха даамбые түргэнөөр бариха, городой зонине электроэнергеэр таһалгаряагүйгөөр хангаха ябадал һайжаруулха хэрэгтэй байна.

Городоо болбосон түхэлтэй болгоходо эгээл шухала асуудалнуудай нэгэнииинь городые ногооруулга мүн.

Городые болбосон түхэлтэй болгохо ба ногооруулха тушаа ВКП(б)-гэй Городской райкомой секретарь нүхэр Хамаганов ба Райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Захарченко гэгшэд өөһэдөө анхаралаа ехээр хандуулжа байһан дээрэһээ энэ хэрэгтэ муубэшэ дүнгүүдые түйлаа. Зүгөөр Пригороднэ ба Железнодорожно районуудай партийна болон советскэ организацинууд городые болбосон түхэлтэй болгохо ба ногоорүүлхэ хэрэгые хүсэд һайнаар толгойлоогүй, энэ шухала хэмжээ-ябуулгые зүндөө бүтэхэдэ найдаад байна.

Партийна ба советскэ организацинууд болбол городые улам болбосон түхэлтэй болгохо ябадалда онсо анхаралаа хандуулха уялгатай.

Барилгын ба коммунальна предприятинуудай партийна эхин организацинуудай харюусалгые ба эмхидхэхы үүргые дээшэлүүлхэ тушаа шухала хэмжээнүүдые абаха, предприятинуудай хүдэлмэрие эрид һайжаруулха асуудалнуудта тэдэнэй анхаралые хандуулха хэрэгтэй. Эдэ партийна организацинууд болбол барилгын программые бэелүүлхэ, барилгын шанарые һайжаруулха, механизмуудые эрхим һайнаар ашаглаха ябадал түйлаха ёһотой. Эдэ партийна организацинууд хадаа барилгашадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, барилгын түсэбүүдые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөө улам һайнаар эмхидхэхэ уялгатай.

Нүхэр Таряшиновай элидхэл тушаа олон хүн үгэ хэлэбэ.

—Манай город дотор харгы зам, гэр байра болон бусад барилганууд нилээд ехэ баригдаба. Механизированнэ шэлэй завод һүүлшын үедэ хүдэлмэришэнэй клуб, хэдэн индивидуальна гэрнүүдые барижа ашаглалгада оруулаа. Бани, больницанууд баригдажа дүүрэхэнь дүтэлөөд байна, харгынуудые шулуугаар дэбдижэ эхилээбди. Правительствын тогтоолоор хараалагдаһан объектнүүдэй барилга энэ жэлдэ дүүргэгдэхэ байна, — гэжэ механизированнэ шэлэй заводой директор нүхэр Болсохоев эгээн түрүүшээр үгэ абажа хэлэбэ.

Нүхэр Волсохоев хадаа Бурстройтрестын хүдэлмэриин хангалтагүй байһанииe шүүмжэлээ.

Городской райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Захарченко болбол городые болбосон түхэлтэй болгохо ба улицануудые ногоорүүлха тушаа районой партийна эхин организацинуудай хэһэн хүдэлмэри тухай хэлэбэ.

Энэ хабар город соохи гэр байранууд будагдаһан, харша хорёонууд заһабарилагдаһан ба шэрдэгдэһэн байна. Мүн районой улицануудые ногоорүүлхэ тушаа нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдэбэ. Мододые хабар тариха түсэб 162 процент дүүргэгдээ.

Зүгөөр зарим организацинуудай болон эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд модо тарилгада хайша хэрэгээр хандана, — гэжэ нүхэр Захарченко хэлэбэ.

Городской районой партийна организаци хадаа городоо болбосон түхэлтэй болгохын түлөө социалистическэ мүрысөөе городой ажалшадай дунда, эмхи зургаанууд болон предприятинуудай дунда үргэнөөр эмхидхэхэ зэргэтэй гэжэ нүхэр Захарченко хэлэбэ.

Городые ногоорүүлхэ тушаа ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байбашье, модо һөөг тарилгын шанартань анхаралаа багаар хандуулагдана. Пихтэ, хуһан мэтын олон янзын мододые таряа һаа, мойһоор таригдаһан аллеянуудые бии болгоо һаа һайн байгаа гэжэ зооветинститудай парторганизациин секретарь нүхэр Шатилов дурадхаба.

Горсоведэй гүйсэдкомой ведомстводэ байһан таһагууд — горкомхоз, горжилуправлени хадаа Железнодорожно районие болбосон түхэлтэй болгохо ябадалда анхаралаа багаар хандуулна, тэрээндэ техническэ туһаламжа үзүүлнэгүй гэжэ Железнодорожно райсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Воронов хэлэбэ.

ВПК(б)-гэй Пригороднэ райкомой секретарь нүхэр Маслов болбол индивидуальна барилгын хангалтагүйгөөр ябажа байһание тэмдэглээ. Мяханай комбинатай, сэмбын фабрикын хүтэлбэрилэгшэд энэ асуудалда анхаралаа багаар табина. Районие болбосон түхэлтэй болгохо ябадалда бии байһан эдэ бүхы дутагдалнууд заримдаа юун дээрэһээ гараа гэхэдэ, Горсовет хадаа районуудые болбосон түхэлтэй болгохо асуудалда һанаагаа багаар табина, районно Соведүүдтэ энэ талаар зохихо туһаламжа үзүүлнэгүй.

Гэр байрануудай ба барилганuудые барилгын 5-дахи дистанциин начальник нүхэр Тетенин гэр байра бариха тушаа түмэр харгын узел ехэ хүдэлмэри хэхэ байна гэжэ хэлэбэ. Зүгөөр энэ зорилгые шиидхэхын тула барилгын шухала базагүй байна. Учдорстройн барилгын организаци шухала тооной хүдэлмэришэд үгы ба транспортна хэрэгсэлнүүдгүй байна. Нүхэр Тетенин болбол энэ барилгын базые бэхижүүлхэ тушаа туһаламжа үзүүлхыень ВКП(б)-гэй Обком ба Горкомые гүйбэ.

Барилгын шанарай муу байһан тухай № 33 һургуулиин директор нүхэр Макарова хэлэбэ. Жэшээ болгон өөрынгөө һургуулиин гэрые абажа харуулба. Тэрэ гэрынь үнгэрһэн жэлэй намар ашаглалгада оруулагдаһан аад, мүнөө капитальна заһабарида оруулагдаха болоод байна. Һургуулиин гэрые барижа дүүргэхэ тухай асуудал нүхэр Макарова табиба.

Городской транспортын хүдэлмэри хангалтагүй ябажа байһан тухай элидхэл соо, мүн пленумдэ хабаадагшадай хэлэһэн үгэнүүд соо тэмдэглэгдээ. БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи автоуправлениин начальник нүхэр Номоконов энэ шүүмжэлэлые зүб дээрэ тоолобо.

Пассажирнуудые һайнаар хангаха ябадал бидэнэр үшөө түйлажа шадаагүйбди, — гэжэ тэрэ хэлэбэ. — Автотранспортна № 3 конторын партийна организаци машина жолоодогшодой дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һулаар ябуулна.

— Арад зоной ажаһуудалай эрилтэнүүдые хангахын тула парти ба советскэ правительство болбол айхабтар ехэ мүнгэ зөөри гаргажа үгэдэг, — гэжэ коммунальна банкын эрхилэгшэ нүхэр Бирюков тэмдэглэбэ. — Зүгөөр, зарим предприятинуудай ба организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд болбосон түхэлтэй болгохо асуудалые шухала бэшэ, юрын хэрэг гэжэ тоолодог. Эгээл энээн дээрэһээ, городые болбосон түхэлтэй болгохо ба нэмэжэ бариха хэрэгтэ хараалагдаһан мүнгэ зөөри заримдаа ашаглагданагүй. ПВЗ, Мяханай комбинат, Механлит ба бусад предприятинууд мүнгэ зөөриие муугаар ашаглана.

Гэр байра барилгада бии байһан дутуу дунданууд тухай облпрофсоведэй президиумэй секретарь нүхэр Швачко хэлэбэ. Хэдэн предприятинуудта (Мяханай комбинат, түмэр замай узел) гэр байрын нилээд ехэ хубинь хуушаржа, тон муу болонхой. Гэбэшье, эдэ предприятинууд һүүлшын жэлнүүдтэ шэнэ барилгануудые болото дээрээ баринагүй.

Предприятинууд ба эмхи зургаануудай профсоюзна организацинууд гэр байра барилгын хойноһоо общественнэ хиналта үшөө һулаар табина гэжэ нүхэр Швачко тэмдэглээ.

Городые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ залуушуулай ямар зэргээр хабаадажа байһан тухай ВЛКСМ-эй Улан-Удын горкомой секретарь нүхэр Евдокименко хэлэбэ.

Зунай үедэ стадионууд, сэдүүд, культурын ба амаралтын паркнуудай удхашанарынь ехэ бололог гэбэшье, зарим партийна, советскэ ба ажахын организацинууд тэдэнние болбосон түхэлтэй болгохо тушаа анхаралаа хандуулнагүй. БМАССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион, «Локомотив транспорта» ДСО-гэй стадион, мүн городской парк зунай сезондо муугаар бэлэдхэгдэнхэй, хангалтагүйгөөр түхеэрэгдэнхэй гэжэ нүхэр Евдокименко хэлэбэ.

Городые түсэблэлгын ба нэмэжэ барилгын проекттэй арад зониие үргэнөөр танилсуулха шухала байһан тухай ПВЗ-гэй парткомой секретарь нүхэр Студенников зааба.

Саашань нүхэр Студенников заводой территориие болбосон түхэлтэй болгохо 1950 оной зорилгонуудта тогтобо.

ВКП(б)-гэй обкомой секретарь нүхэр В. М. Кучеров, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр С. М. Иванов, ВКП(б)-гэй горкомой секретарь нүхэр И. И. Логушкин пленум дээрэ үгэ хэлэбэ. Мүн БМАССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ нүхэр Борисов, Горсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Астраханцева, нүхэр К. И. Козель гэгшэд үгэ хэлэһэн байна.

Пленум болбол зүбшэһэн асуудалаар дэлгэрэнгы шиидхэбэри абаа.

Городской партийна организаци болбол республикын столица — Улан-Удэ городые нэмэжэ бариха ба болбосон түхэлтэй болгохо ябадалдаа нилээд ехэ амжалтануудые түйлаа гэжэ шиидхэбэри соогоо пленум тэмдэглэбэ. Байрын олон гэрнүүд баригдаа, Ленинэй орденто паровозо-вагонно завод дээрэ, сэмбын фабрикада болон Шишковкын, Лысая гора ба Никольскын районуудта шэнэ посёлогууд бии болоо.

Ажалшадые культурно-ажаһуудалай талаарнь хангалга һайжараа. Шэнэ шэнэ һургуулинууд, больницанууд, клубууд, стадионууд баригдажа ашаглалгада оруулагдаа, оперо ба баледэй театрын гэр баригдажа дүүрэхэнь дүтэлөө.

Магазинууд, столовонууд, ажаһуудал хангаха мастерскойнуудай болон хүүгэдэй садууд, яслинуудай тоо олошороо.

Нилээд олон улицанууд ба харгынууд шулуугаар дэбдигдээ, автобуснуудай парк ехэ болоо, хүн зониие пассажирска автотранспортаар хангалга һайжараа.

Городые ногоорүүлхэ талаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ.

Гэхэтэй хамта, городые нэмэжэ бариха ба болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ ехэнүүд дутагдалнууд бии гэжэ ВКП(б)-гэй Горкомой пленум тэмдэглэбэ.

Нютагай Соведүүд болбол ажаһуудалай-коммунальна барилгынгаа түсэбые 1949 ондо дүүргээгүй. Мүн ажаһуудалай-коммунальна барилгын түсэбые, илангаяа паровозо-вагонно завод, сэмбын фабрика, механизированнэ шэлэй завод гэхэ мэтын предприятинууд дүүргээгүй.

Байрын фонд ба административна гэрнүүдые капитальнаар заһабарилха ба текущи заһабарилга хэхэ ябадал нютагай Соведүүдэйшье, ведомствонүүдэйшье зүгһөө тон муугаар бэелүүлэгдэнэ.

Харгы замые шулуугаар дэбдихэ ба заһабарилха хүдэлмэри үшөөл һулаар ябуулагдана.

Улад зониие город доторой пассажирска автотранспортаар хангаха ябадалда ехэнүүд дутагдалнууд бии.

Городой ажахые улам һайжаруулха ба хүгжөөхэ хэрэгтэ городской партийна организациин гол зорилгонь хадаа ажаһуудалай болон социально-культурна барилгын түсэбүүдые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ ябадалда, республикын столицые болбосон түхэлтэй болгохо ябадалда Улан-Удын бүхы коммунистнуудые ба ажалшадые элсүүлгэ мүн болоно гэжэ ВКП(б)-гэй Горкомой пленум тоолоно.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведээр баталагдаһан, городые түсэблэлгын ба нэмэжэ барилгын проектын политическэ болон арадай ажахын удхашанарые ажалшадта ойлгуулжа үгэхэ хүдэлмэри үргэнөөр эмхидхэхые ВКП(б)-гэй Горкомой болон райкомой бюрое ба партийна эхин организацинуудые пленум уялгалба.

Барилгын бүхы хүдэлмэринүүдые город түсэблэлгын ба нэмэжэ барилгын баталагдаһан проектын ёһоор ябуулхыень ажалшадай депутадуудай городской ба районно Соведүүдэй гүйсэдкомуудта, предприятинуудай, эмхи зургаануудай ба ведомствонүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ дурадхагдаба.

Партийна организацинуудай, советскэ органуудай, предприятинуудай, ведомствонүүдэй гол шухала зорилгонуудай нэгэниинь гэхэдэ, байрын бүхы фондые дүтын хоёр-гурбан жэл соо һайжаруулжа, гүйсэд гуримтай болгохо ябадал болоно гэжэ ВКП(б)-гэй Горкомой пленум мүн тоолоно.

Ажалшадай депутадуудай Городской Соведэй гүйсэдком хадаа баригдажа байгаа объектнүүдэй хойноһоо архитектурно-барилгын хиналтые шангадхаха тушаа хэмжээ абаха, хүсэд баригдажа дүүрээгүй объектнүүдые ашаглалгада оруулдаг харша ябадалтай эрид тэмсэл хэхэ уялгатай.

Водопровод, канализаци бариха ба электросетиие шэнэлэн заһаха ябадал түргэдхэхэ тушаа хэмжээ абахыень Горсоведэй гүйсэдкомдо болон ВКП(б)-гэй Горкомой бюродо даалгагдаба.

Барилгын организацинуудые болон предприятинуудые мэргэжэлтэй кадрнуудаар хангахын зорилгоор, ажалай резервнүүдэй һургуулинуудай һурагшадай тооe (модошо ба түмэршэ дарханай, штукатурнууд, малярнууд, бетонщигууд, слесарь-монтажнигуудай гэхэ мэтын профессинүүдээр) олошоруулхые ВКП(б)-гэй Горкомой бюродо ба горсоведэй гүйсэдкомдо пленум даалгаба. Энээнтэй хамта барилгын организацинуудай ба предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд болбол индивидуальна ученичествын ба техминимумэй кружогуудай ашаар барилгын хүдэлмэрилэгшэдые бэлэдхэхэ ба тэдэнэй мэргэжэлые дээшэлүүлхэ хүдэлмэри үргэнөөр дэлгэрүүлхэ ёһотой.

Городые нэмэжэ бариха ба болбосон түхэлтэй болгохо тушаа 1950 ондо шиидхэгдэхэ зорилгонууд пленумэй шиидхэбэри соо онсо тэмдэглэгдэнхэй.

Партийна болон советскэ органууд, предприятинууд ба ведомствонүүдэй хүтэлбэрилэгшэд барилгын организацинуудай үйлэдбэриин-техническэ базые үргэдхэхэ тушаа, ажахын-финансова талаарнь тэдэнние улам бэхижүүлхэ тушаа хэмжээ абаха, ажалай эмхидхэлые ба барилгын шанарые эрид һайжаруулха, хүндэ хүдэлмэри механизацилые ба барилгын хүдэлмэрине түргэдхэдэг методүүдые нэбтэрүүлхэ ябадал түйлаха ёһотой; гэр байра бариха энэ жэлэйнгээ түсэбые ноябриин 7 болотор дүүргэхэ, материал абахадань, тэдэнээ зөөжэ асархадань ба саг болзортоо барилга хэхэдэнь индивидуальна барилгашадта али болохоор туһалха ёһотой.

Оперо ба баледэй театрын гэр түргөөр барижа дүүргэхын зорилгоор, театр барилгатай ба түхеэрэлгэтэй холбоотой захилгануудые саг болзортонь дүүргэхые предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдые пленум уялгалба.

Партийна ба советскэ органууд, предприятинуудай болон ведомствонүүдэй хүтэлбэрилэгшэд хадаа энэ жэлдэ харгы зам бариха хүдэлмэриин түсэбые дүүргэхэ ябадал хангаха, тротуарнууд ба талмайнуудые заһабарилха ба асфальтаар дэбдихэ, городой бүхы улицануудые болон поселогуудые электрогэрэлээр хангаха уялгатай.

Автобусно ба таксомоторно паркые жэгдэ һайн, таһалгаряагүй хүдэлмэреэр хангахые, пассажирнуудые культурнаар хангаха ябадалдань автотранспортын конторын хүтэлбэрилэгшэдһөө болон хүдэлмэрилэгшэдһөө эригдэхэ эрилтые дээшэлүүлхые партиин Горкомой бюрое пленум уялгалаа.

Магазинууд ба ажаһуудал хангаха предприятинуудай ямараар хубаарилагдаһан тухай асуудалые хаража үзэхые, тиихэдэ хүдэлмэришэдэй посёлогуудта ба городой заха газарнуудта тэдэнэй тооe олошоруулхые ВКП(б)-гэй горкомой бюродо ба горсоведэй гүйсэдкомдо даалгагдаба. Пленумэй шиидхэбэриин ёһоор, городой советскэ болон партийна органууд болбол нютагай Соведүүдэй, ведомствонүүдэй коммунальна барилгануудай хүдэлмэрие һайжаруулха тушаа хэмжээ абаха, улад зоной ажаһуудалые жэшээтэ һайнаар хангахын түлөө бүхы коммунальна предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ уялгатай.

Энэ оной июлиин 1 болотор городой бүхы кварталнуудта ба улицануудта квартальна ба уличнэ комитедүүдые эдэбхитэй хүдэлмэришэдэй, албахаагшадай ба гэрэй эзэн эхэнэрнүүдэй дундаһаа шэлэжэ олоод байгуулхые, тэдэнэй хүдэлмэридэнь саг үргэлжэ практическа туһаламжа үзүүлжэ байхыень партиин райкомуудта болон ажалшадай депутадуудай районно Соведүүдэй гүйсэдкомуудта дурадхагдаба.

Барилгын ба коммунальна предприятинуудай хүдэлмэриие үндэһөөрнь һайжаруулха асуудалда тэндэхи партийна эхин организацинуудай гол анхаралые хандуулжа, тэдэнэй харюусалгые болон эмхидхэлэй үүргые дээшэлүүлхыень; коммунальна предприятинуудай барилгашадай ба хүдэлмэрилэгшэдэй дунда ябуулагдадаг ниитэ-политическэ хүдэлмэриие улам һайжаруулхые; суглаанууд болон үйлэдбэриин зүблөөнүүд дээрэ хүдэлмэришэдэй оруулдаг зүб дурадхалнуудые бэелүүлхын хойноһоо хиналта табихые; барилгын хүдэлмэришэдэй болон коммунальна предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалистическэ мүрысөө ба стахановска хүдэлөөе улам дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ ажалшадай гаргаһан үүсхэл али болохоор дэмжэхые ВКП(б)-гэй Горкомой бюро болон райкомуудые пленум уялгалба.

Городые нэмэжэ бариха ба болбосон түхэлтэй болгохо ябадалда городой барилгын бүхы организацинуудые, административно-ажахын предприятинуудые, эмхи зургаанууды болон ажалшадые үргэнөөр хабаадуулхые, республикын столицые нэмэжэ бариха ба болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ гараһан үүсхэлые али болохоор дэмжэхые ба хүгжөөхые, городые нэмэжэ бариха ба болбосон түүхэлтэй болгохо хэрэгтэ арад олоной хабаадаха методые үргэнөөр хэрэглэхыень ба ниитэгородской социалистическэ мүрысөөе ажалшадай дунда улам үргэнөөр дэлгэрүүлхые ВКП(б)-гэй Горкомой бюродо ба райкомуудта дурадхагдаа. Ажаһуудалай-коммунальна ба социально-культурна барилгын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө, улицанууд, кварталнуудые болоод гэр тойрон газарые ногоорүүлха ба болбосон түхэлтэй болгохын түлөө тэмсэлые городой бүхы ажалшадай өөһэдынь патриотическа хэрэг болгохо ябадал түйлаха шухала.

Сүхэ голой уһан замые һайжаруулха

Манай республикын арадай ажахын улам хүгжэхэ бүри уһан замаар ашаа шэрэлгын хэмжээ байна ургана. Урда аймагуудһаа гү... тушаагдаһан талханай ехэнхи хубинь жэл ерэхэ бүри уһан транспортаар шэрэгдэнэ.

Сүхын арһанай, Бичурын сахарна заводуудта хэрэглэгдэхэ шулууһ нүүрһэ, түүхэй эд, горючи ба бусад ашаануудые зөөлгэ уһан замай транспортдо горьтой һуури эзэлнэ. Мүнөө Зүүн-Сибириин гол мүрэнүүдэй пароходствын Селенгинскэ Управлениин пароходууд эдэ хүдэлмэринүүдые дүүргэжэ эхилээ. Тиимэһээ пароходууд ба баржануудай тамарха уһан замда онсо анхарал оролдолго хандуулагдаха зэргэтэй болоно.

Сэлэнгэ мүрэнһөө Сүхэ голоор Гөөрөөшэ гэжэ пристань ошодог уһан зам 1948 он болотор Селенгинскэ техническэ участогай мэдэлдэ байгаа. Һүүлээрнь тэрэ БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи бага голнуудые транспортна болгон ашаглаха Управлениин мэдэлдэ үгтэһэн байна. Тэрэ сагһаа хойшо тус Управлени Сүхэ голой уһан замые һайжаруулхын талаар ямаршье хэмжээ абанагүй.

1950 оной навигацине Сүхэ голой уһан зам тон муу бэлэдхэлгүйгөөр угтаа. Пароходой тамархые харуулдаг тэмдэг уһан дээгүүр байгуулагдаагүй. Эрье дээгүүрхи тэмдэгүүд тон үсөөн байһан мүрнөө табигдахагүй газарнуудта бута табигданхай. Шэрэнь холторхой, унгэргүйнүүд болошоһон байна. Пароходые һайнаар жолоодолгодо эдэ тэмдэгүүд зүб ориентир үгэжэ шадахагүй байна. Бага голнуудые транспортна болгон ашаглаха Управлени уһан замайнгаа ажахые һайжаруулхын орондо, пароходуудта зүб зам харуулагшадай,— бакенщигуудай будкануудые Улан-Удэ асаржа, ондоо юумэндэ хэрэглэжэ эхилээ. Тиимэһээнь, Сүхэ голой бакенщигууд землянка соо тон антисанитарна байдалтай байна.

Сүхэ голой районно обстановконуудай начальник нүхэр Телеховэй хүдэлмэридэ тус Управлениин зүгһөө ямаршье шалгалта хэгдэнэгүй. Тиимэһээнь нүхэр Телехов хубиингаа ажалые хараад лэ, үхэр мал үсхөөд лэ, һанаа амгалан һуужа байна. Тэрэ хадаа Сүхэ голые үгсэжэ, уһан замайнгаа ажахые нэгэшье дахин шалгаагүй байха юм.

Мүнөө Сүхэ голой уһан замай иимэ муу дээрэһээ пароходуудай ашаатай баржануудые шагтагалаад тамаралгада тон ехэ бэрхэшээлнүүд тохёогдодог болоо. Тиимэһээ, тэдэнэр гансахан лэ үдэрэй үедэ тамарха баатай болоно. Һүүлэй үедэ тус уһан зам дээрэ 6—9 баржатай 2—3 пароходууд һүниндөө зогсожо, гүрэндөө сүүдхэ соо 10—15 мянган түхэригэй гарза хэжэ байна.

Эдэ бүхы дутагдалнууд ашаа шэрэхэ түсэбүүдые дүүргэлгэдэ ехэхэн һаад тойбо татана. Зөөлгэдэ ябаһан ашаанууд саг болзор соогоо хэрэгтэй газартаа абаашагданагүй.

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи бага голнуудые транспортна болгон ашаглаха Управлениин зүгһөө Сүхэ голой уһан замые һайжаруулхын талаар таараха хэмжээ абаха сагынь тулаа. Энэ Управлениин хүдэлмэрилэгшэ бүхэн арадай ажахыда хэрэглэгдэхэ ашаануудай шэрэлгые түргэдхэлгэ бидэнэрэй хүдэлмэриһөө дулдыдана гэжэ ойлгохо ёһотой.

В. Плужников,
Селенгинскэ райуправлениин инженер.

Модо урадхуулагшадай ажал

Республикымнай модошод үнгэрэгшэ намар-үбэлэй модо бэлэдхэлгын сезон соо амжалтатайгаар хүдэлмэрилжэ, түйлай ехэ модо урадхуулгада бэлэдхээ.

Модо урадхуулгын гансахан Үдын бассейнэй Хүрбэ, Худан ба Үдэ голнуудаар нэгэ миллионһоо дээшэ кубометр модон урадхуулагдан, арадай ажахыда хэрэглэгдэхэ газартаа эльгээгдэхэ байна. Энэ хадаа сезонно хүдэлмэри мүн. Тиимэһээ, модо урадхуулагшадай урда тон харюусалгатай зорилго табигдана.

Мүнөө модо урадхуулгын түрүүшын үе ябажа байна. Энэ үе соо гол мүрэнүүдэй уһан үшөө татаагүй байһаар. Тиимэһээ, модо урадхуулагшад бүхы хүсэ шадалаа гарган хүдэлмэрилжэ, Худан ба Хүрбэ голнуудаар урадхуулагдаха модонуудые ойрын үдэрнүүдтэ Үдэ голой урасхалда оруулжа дууһаха ёһотой.

Дээдэ Удын участогай бүхы дистанцинуудаар социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ байна. Мастернууд нүхэд Алексеев, Шестаков ба Мельчаков гэгшэд урдажа байһан модонуудые газардуулангүйгөөр, хахаангүйгөөр гол урасхалда оруулхын түлөө бүхы хүсэеэ элсүүлнэ. Пикетчигүүдэй хүдэлмэридэ шанга шалгалта табигдаа. Пикетчигүүдэй бригаданууд тус тустаа уялгануудые абажа, хоорондоо мүрысөө дэлгэрүүлбэ.

14 хүнһөө бүридэһэн Түнхэнэй аймагай сезоннигуудай бригада (бригадирынь нүхэр Домышева) үдэр бүриингөө нормые 140 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Тэрэшэлэн Мухаршэбэрэй аймагай Зандинай сомоной колхознигууд бригадир нүхэр Покадскиин хүтэлбэри доро уһа руу модо түлхихэдөө даалгабаряа үдэр бүхэндэ 100 холо гаран процент дүүргэжэ байна.

Иимэнүүд амжалтануудай түйлагдажа байбашье, модо урадхуулга дээрэ дутагдалнууд үшөөл олон. Жэшээнь, модо урадхуулгын Үдын участогай начальник нүхэр Морозов хүдэлмэриин бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар мастернууд болон бригадирнуудтаа шанга эрилтэ табинагүй, хүдэлмэриien шалганагүй.

Хорины леспромхозой 11 бригадануудай аяар 8-ниинь үдэрэйнгөө нормонуудые дүүргэдэггүй байна. Директорые политическэ талаар орлогшо нүхэр Борисов модо урадхуулагшадайнгаа хүдэлмэридэ хэрэгтэй анхарал хандуулнагүй. Мүнөө болотор модо урадхуулга дээрэ тэрэ нэгэшье дахин ошоогүй байха юм.

А. Афанасьев.

Нэрэ зүүһэн промкомбинат

БМАССР-эй нютагай промышленностиин Министерстводэ аймпромкомбинадай үйлэдбэриие механизацилха талаар гурбан жэлэй түсэб баталагдаһаар хахад жэл шахуу боложо байна.

Энэ түсэб бэелүүлгэ хадаа аймагтахи промышленностиин хүгжэлтэдэ ехэхэн удхашанартай. Теэд, зарим аймпромкомбинадуудай хүтэлбэрилэгшэд комбинадайнгаа үйлэдбэриие механизацилха ба хүгжөөхэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандадаг байна. Жэшээлхэдэ, Зэдын аймпромкомбинат олон ондоо түйлэй продукцинуудые үйлэдбэрилэн гаргаха дүүрэн арга боломжотой. Юуб гэхэдэ, ямаршье цех нээжэ болохо 2—3 ехэнүүд байрануудтай. Мүн харуулдалгын, үрэмдэлгын болон бусад хамта дүрбэн ондоо станогууд бии. Хүсэтэ станогуудынь ашаглагдангүйгөөр миин жэбэржэ хэбтэнэ.

Тус комбинадай директор нүхэр Шевцов комбинадайнгаа ажахые шэнэдхэн һайжаруулжа, аймагайнгаа колхозуудые хэрэгтэй юумэнүүдээрнь хангаха талаар юушье хэнэгүй.

Мүнөө тус комбинат гутал ба мебель заһабарилхаһаа ондоо юушье хэнэгүй. Комбинат үйлэдбэриингөө түсэбые һараһаа һарада дүүргэнэгүй. Хэдэн арбаад мянган түхэригэй үри зээлидэ оронхой.

Нүхэр Шевцовой оһол назагай хүтэлбэриие Зэдын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдком, БМАССР-эй нютагай промышленностиин Министерство хаража байжа, ямаршье хэмжээ абанагүй.

Н. Цыбенов.

Бодомжогүйгөөр табигдаһан түсэб

Железнодорожно райсоведэй коммунальна ажахын таһаг районоо һогооборуулха талаар нилээд ехэ хүдэлмэри хэһэн байна. Гэхэ зуура, Мухинска улицаар һуудаг ажалшадай байрын хашаануудай үүдэнүүдые хаажа модо таряад, тэдэнээ үргэлжэдэнь хоройлжорхиһон байна. Тиимэһээ дурсагдаһан улицаар ажаһуугшад машинаар гү, али мори тэргээршье түлеэ залһа асаржа, хашаа соогоо оруулха аргагүй болонхой.

Энээн тухай районой коммунальна ажаһын таһагые даагша нүхэр Астаховһаа асуухада: — «Модо тарилга ба тэрэниие хоройлолго городской архитекторэй баталһан түсэбэй ёһоор хэгдэһэн байна», — гэжэ харюусадаг юм.

Энэ бодомжогүйгөөр табигдаһан түсэбэй дутагдалые дары зайлуулхые эринэбди.

Мухинска улицаар ажаһуугшад:
Е. Шибико,
Н. Мельников,
В. Самсонов,
П. Журавлева.
ба хамта 10 хүн гар табяа.

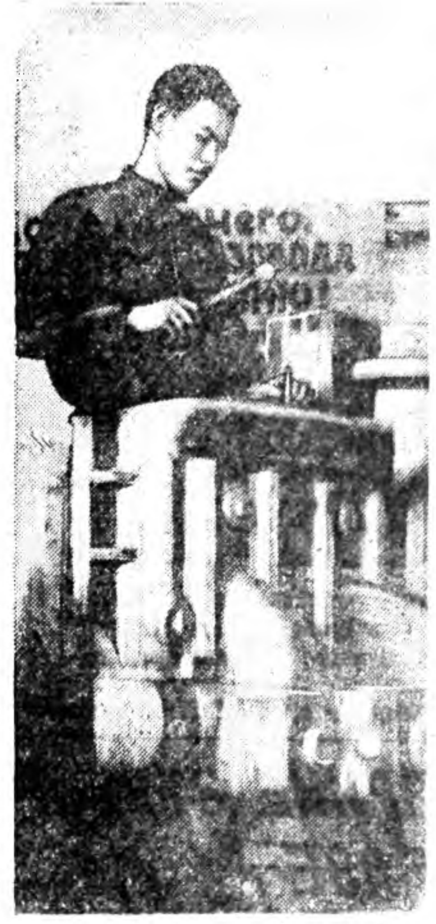

Ленинэй орденто ПВЗ-гэй модельнэ цехын стахановец нүхэр П. Листенко СССР-эй Верховно Соведэй сессиин хүндэлэлдэ стахановска вахтада жагсанхай. Тэрэ болбол халаан бүхэнэйнгөө нормые 300 процент дүүргэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: модельщик Листенко ажаллажа байна.

В. Муллерай фото.

„52250 түхэригэй тэдхэмжэ абааб"

Һаяхан БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь В Островская СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй даалгабаряар арбан хүүгэдые түрэһэн ба хүмүүжүүлһэн Прибайкальска аймагай Троицк тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр А. Б. Шихановада «Эхэ-Герой» гэжэ орден барюулба.

Нүхэр Шиханова энээнһээ урда «Эхын алдар» гэһэн I ба II зэргын орденуудаар шагнагдаһан байгаа.

«Советскэ гүрэн болбол бидэ эхэнүүдтэ ехэ анхарал хандуулдаг байна. Олон хүүгэдтэй эхэнүүдтэ гүрэнэй тэдхэмжэ үзүүлхэ тушаа Указай тунхаглагдахаһаа хойшо би 52 мянга 250 түхэригэй тэдхэмжэдэ хүртэһэн байнаб. Зол жаргалта байдалайнгаа түлөө Советскэ правительстводо ба Эсэгэ Сталиндa халуун баяр хүргэнэб» —гэжэ нүхэр Шиханова хэлэбэ.

Һургуулияа ногооруулжа байна

Мухаршэбэрэй аймагай Сутайн долоон жэлэй һургуули ой модогүй талада байдаг. Урдань тус һургуули шадар нэгэшье модон таригдаагүй байһан юм.

Энэ жэлдэ эдир мичуринецууд өөһэдынгөө түрэл һургуулиие модо таринаар ногоорулха гэжэ шиидэһэн байна. Тэдэнэр модо һуулгалгые эмхитэйгээр эхилээ. 7-дохи классай һурагшад А. Фёдоров, С. Иванов, И. Рымарев ба бусад гэртэһээ уляангир модоной эшэнүүдые асаржа, һургуулиингаа газаа һуулгаһан байна. Тэдэнэрэй жэшээ бусад классуудай һурагшадта һайшаагдажа, бүхы һурагшад модо тарилгада хабаадалсаба.

Мүнөө тус һургуулиин эдир мичуринецууд тариһан садаа нарииnaар харууһалжа байна.

И. Тугутов.

Тобшо һонинууд

▲ **Үхэр үсхэбэрилхэ түсэбөө дүүргэбэ.** Хэжэнгын аймагай «Ленинэй Зам» колхозой МТФ үхэр үсхэбэрилхэ 1950 оной гүрэнэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэбэ.

▲ **Эдэбхитэй барилгашад.** Яруунын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо барилгын хүдэлмэри һайнаар ябуулагдана. Барилгашад Очиров, Бадмаев, Цыремпилов, Ринчиндоржиев ба бусад эрхим хүдэлмэриин үльгэр жэшээ харуулна.

▲ **Уялга ба хэрэг.** Түнхэнэй аймагай «Улаан Тооро» колхозой ОТФ хони үсхэбэрилхэ жэлэйнгээ түсэбые байгша оной июниин 15 хүрэтэр сүм дүүргэхэ уялга абанхай. Мүнөө энэ фермынхид үгэдөө хүрэжэ байна. Дүүрэн бэшэ мэдээгээр, хони, ямаа үсхэбэрилхэ түсэбөө 99 процент дүүргээд байна.

▲ **Сабшалангаа һайжаруулна.** «Улаан Бургалтай» колхоздо (Тори) сабшалан һайжаруулхын зорилгоор түсгаар бригада эмхидхэгдэбэ. Энэ бригада луговод Д. Закуновой хүтэлбэри доро газараа уһалжа, сабшалангай модо, шулууе сэбэрлэжэ байна.

▲ **Больницынгаа дэргэдэ сад тариба.** Хэжэнгын аймагай больницын коллектив больницынгаа дэргэдэ сад тариба. Мүнөө энэ садынь һалбаран сэсэглэжэ байна.

СОВЕТСКЭ ҮХИБҮҮДЭЙ ЗОЛ ЖАРГАЛТА БАЙДАЛ

★ ★ ★

Үхибүүдэй һуралсал тухай анхарал оролдолго

Һурагшадай тоогой талаар Советскэ Союз дэлхэй дээрэ түрүү һуури эзэлнэ. Манай ороной эхин ба дунда һургуулинуудта 34 миллион үхибүүд һуража байна. Энэ хадаа революциин урда тээ Россида һуража байһан үхибүүдэй тооһоо дүрбэһөө үлүү дахин олон болоно.

Ургажа ябаа залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ ба һургаха тушаа советскэ правительство, парти болон нүхэр И. В. Сталин өөрөө үдэрһөө үдэртэ анхарал оролдолго гаргана. Арадай һуралсалай хэрэглэмжэнүүдтэ жэл бүхэндэ түйлай ехэ мүнгэн гаргашалагдана. 1949 ондо СССР-эй гүрэнэй бюджедээр арадай һуралсалда 60 миллиард 800 миллион түхэриг гаргашалагдаһан байна.

Советскэ Союз дотор 200 мянгаһаа дээшэ һургуулинууд хүдэлмэрилнэ. Тэдэ һургуулинуудта 1 миллион 250 мянган багшанар ажаллан, үхибүүдые һургажа ба хүмүүжүүлжэ байдаг. Тэдэнэй арюун ажалые гүрэн үндэрөөр сэгнэнэ. 98.850 багшанар Советскэ Союзай орденуудаар ба медальнуудаар шагнагданхай.

377 педагогическа ба багшанарай институдуудта, 770 педагогическа училищинуудта хахад миллион шахуу ерээдүйн багшанар һуража байна.

Бүгэдэниитын уялгата эхин һуралсал тухай хуулиин тунхаглагдаһанһаа хойшо 20 жэлынь мүнөө жэлдэ гүйсэхэнь. Мүнөө долоон жэлэй уялгата һуралсал бэелүүлэгдэнхэй. Манай Эхэ орон үргэлжэдөө грамотна орон болоо.

Арадай һуралсал амжалтатайгаар хүгжэжэ байна. Советскэ засагай жэлнүүдэй турша дотор һурагшадай тоо Туркменидэ 30 дахин, Узбекистанда 65 дахин, Казахстанда 72 дахин олошороо. 40 ондоо нациин арадуудта шэнэ үзэг бэшэг байгуулагдаа. Советскэ һургуулинуудта ном заалга Советскэ Союзай арадуудай зуу гаран хэлэн дээрэ ябуулагдана.

Үхибүүдтэ зорюулагдаһан эд товарнууд

СССР-эй хүнгэн промышленностиин предприятинууд үхибүүдэй ассортиментын зүйлнүүдые — гутал, хубсаһа, трикотаж үйлэдбэрилэн гаргалгаяа жэлһээ жэлдэ үргэдхэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ үхибүүдэй гутал үйлэдбэрилэн гаргалга 1948 онойхидо орходоо 40 процентээр дээшэлээ. Үхибүүдтэ зорюулагдажа трикотажна зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ ургажа байна. 1949 ондо урдахи жэлэйхитэй сасуулбал, оймһо үйлэдбэрилэн гаргалга нэгэ хахад дахин, трикотажна дотор хубсаһа — гурбанай нэгэ хубяар, трикотажна гадар хубсаһа— 25 процентээр ургаһан байна. Үхибүүдэй оймһо оёдог цехүүд гурбан халаанай хүдэлмэридэ шэлжэн ороо. Трикотажна гадар хубсаһанай хэлэн зуугаад шэнэ модельнүүд үйлэдбэридэ оруулагдаа. Үхибүүдтэ хэрэгтэй эд бараануудые, илангаяа гутал ба трикотаж үйлэдбэрилэн гаргалга мүнөө жэлдэ улам саашаа үргэдхэгдэхэ байна.

Олон хүүгэдтэй эхэнүүдтэ туһаламжа болгон 16,5 миллиард түхэриг үгтэбэ

СССР-тэ үхибүүд бүгэдэниитын анхарал оролдолгоор хүреэлэгдэнхэй. Олон хүүгэдтэй эхэнүүдтэ гүрэнэй түлэдэг мүнгэнэй ургалтань энээн тухай гэршэлнэ. 1944 оной июльһээ (нарайлха эхэнүүдтэ ба ганса бэе эхэнүүдтэ үгтэхэ гүрэнэй туһаламжые ехэдхэхэ тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ гаргагдаһан сагһаа), 1950 оной январиин 1 хүрэтэр хүүгэдээ тэдхэхын тулада олон хүүгэдтэй ба ганса бэе эхэнүүдтэ 16,5 миллиард гаран түхэриг түлэгдөө. 1949 ондо олон хүүгэдтэй эхэнүүд гүрэнһөө 3.250 миллион түхэриг абаба.

Гүрэнэй тэдхэмжэ абадаг эхэнэрнүүдэй тоо жэл ерэхэ тудам олошоржо байна. Олон хүүгэдтэй бүлэнэрэй хүүгэдые тэдхэхэ талаар гүрэнэй һомолдог мүнгэн зөөринь тэрэшэлэн ургана. Жэшээлхэдэ Казахска ССР-тэ 1949 ондо олон хүүгэдтэй эхэнүүдтэ 1948 онойхиһоо 32 процент ехээр тэдхэмжэ олгогдобо.

СССР-тэ үхибүүдэй номууд олоор хэблэгдэнэ

—Эрдэм ухаанай гуламта—номдо дурлагты! — гэһэн агуу ехэ Горькиин үгэнүүдые номой хуудаһануудаа ба плакадууд дээрэ уншажа болохо юм. Тэдэ үгэнүүдые һурагшадта, залуушуулда багшанарынь һануулдаг, һурагшад өөһэдынгөө тетрадьта бэшэдэг юм. Советскэ хүүгэдые эртэ бага наһанһаань номдо дуратай болгон хүмүүжүүлдэг байна.

1938 онһоо 1949 он хүрэтэр Советскэ Союзда 400 миллион гаран экземпляр тиражтай 13.600 янзын нэрэтэй номууд хүүгэдтэ зорюулагдан хэблэгдэбэ. Немецко-фашистска булимтарагшадта эсэргүү советскэ арадай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай шэрүүн хүндэ жэлнүүдтэшье хүүгэдэй номууд олон миллион тиражаар хэблэгдэжэ байгаа.

Залуушуулда хандаһан В. И. Ленин ба И. В. Сталинай статьянууд болон үгэнүүдые советскэ олон миллион хүбүүд, басагад уншадаг юм.

Ородой фольклор, СССР-эй арадуудай творчество, ородой литературын классигуудай зохёолнууд, советскэ уранзохёолшодой эрхим номууд ямаршье библиотекэдэ, ороной эгээн холын пунктнуудташье олдохо байна.

Дайнай хойто тээхи үедэ номууд илангаяа олоор гаргагдаа. 1945—49 онуудта 200 миллион гаран экземпляр тиражтайгаар 5500 гаран нэрэтэй номууд хэблэгдэбэ. А. С. Пушкинай, Н. В. Гоголиин, А. П. Чеховэй зохёолнууд, А. М. Горькиин «Бага наһан», «Минии университедүүд», «Эхэ», «Би яажа һураабиб» ба бусад зохёолнуудынь олон дахин хэблэгдээ.

Советскэ хүүгэдэй зохёолнууд— В. В. Маяковский, А. Барто, С. Маршак, С. Михалков ба бусадай шүлэгүүд СССР-эй арадуудай олон арбаад хэлэнүүд дээрэ оршуулагдаа. В. Арсеньевэй «Тайга соохи уулзалга», Е. Кошеваягай «Хүбүүн тухай повесть» ба бусад номууд олон зуугаад мянган экземпляраар хэблэгдэжэ гараа.

Учебнигүүдые гаргалга жэл бүри ургана. 1944 онһоо 1949 он хүрэтэр эхин ба дунда һургуулида зорюулагдан 1560 миллион экземпляр учебнигүүд хэблэгдээ.

Хитадай арадай республикын үхибүүд

ПЕКИН, майн 30. (ТАСС). Хитадай олон миллион хүүгэдэй үмэнэ ажабайдалай үргэн зам нээлтэтэй гэжэ Синьхуа агентство дамжуулна. Мүнөө тэдэнэр өөһэдынгөө бүхы эрхэнүүдые эдэлхэ аргатай болоо. Маньчжурида 5 миллион шахуу үхибүүд эхин ба дунда һургуулинуудта һурана. Тэдэнэй 80 процентнь хүдэлмэришэд ба таряашадай үхибүүд болоно. Хитадай бүхы газар нютагуудта шэнэ һургуулинууд байгуулагдажа байна. Таряашад өөһэдынгөө хүүгэдые һургуулида ябуулха арга боломжые улам бүри ехээр абана, юундэб гэхэдэ, аграрна реформо боложо, арендэ түлбэриин химдарһанай ашаар тэдэнэй ажабайдалай хэмжээнь дээшэлээ. Шэнэ Хитадай үхибүүд Хитадай залуушуулай шэнэ демократическа союзай центральна комитедэй шиидхэбэреэр байгуулагдаһан, өөрынгөө пионерскэ организацитай юм. Үнгэрһэн хахад жэл соо тус организацида 9-һөө 15 хүрэтэр наһанай 480 мянган үхибүүд оробо.

Энэ организациие тойрон үргэн олониитэ хүүгэд ниитаар жагсана.

Пионернүүд өөһэдынгөө туг, гимн, эмблемэ ба лозунгнуудтай юм. Хүүгэдые хүмүүжүүлхэ асуудалнуудые эрхилдэг хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэхитадай нэгэдэхи конференци дээрэ апрель һарада эдэнь баталагдаһан байгаа. Тус конференци хадаа Советскэ Союздахи пионерскэ организацинуудай хүдэлмэриин дүй дүршэлтэй танилсаба.

Хитадай пионернүүдэй тугынь хүүгэдэй үдэр — майн 4-дэ анха түрүүн мандуулагдаба. Тиихэдэ пионернүүдэй отряд демонстрантнуудай түрүүшын зэргэдэ ябалсаа. «Пионернүүд мандаха болтогой!», «Таанарта амжалтые хүсэнэбди!», гэһэн лозунгнуудые олон миллион хитадууд дабтан хэлэхэ зуураа, өөрынгөө хүүгэдэй урда тээ шэнэ арга боломжонуудай үдэр бүри ехээр нээгдэжэ байһаниие харана.

Капиталистическэ оронуудтахи үхибүүдэй хашаланта байдал

ДЕЛИ, майн 31. (ТАСС). Индидэ английска империалистнуудай удаан саг соо ээрхэлгэ ба тус орондо американска империализмын ехээр нэбтэрэн оролгонь арад олониитые хатуу шэрүүн дарлалтаар үдэшэгдэнэ. Тиимэһээ индийскэ хүүгэдэй олонхидынь эхин һургуулишье дүүргэхэ аргаяа хаһагдаһан байна.

Тус орон дотор үзэг бэшэг мэдэхэгүй хүнүүдэй тоо бүхы хүн зоной 85—88 процентнь болоно гэжэ индийскэ правительствын хуулита мэдээнүүд батална. Үнэн дээрээ үзэг бэшэг мэдэхэгүй хүнүүдэй процентнь нилээд ехэ байна.

Индийскэ таряашадай хүүгэдынь бага наһанһаа эхилээд хүшэр хүндэ хүдэлмэри хэдэг, үгырэл хооһорол, гасалан зоболон, үбшэн үлэсхэлэн үзэдэг байна. Ажалшадай олонхинь шабар, шулуу ба хуушан хайрсаг эблүүлэн хэһэн нүхэнүүд соо һуудаг, улицада гү, али хээрэ хонодог байна. Индийскэ город бүхэндэ, илангаяа Калькутта, Бомбей ба бусад промышленна центрнүүдтэ тиимэ нүхэнүүд ехэ олон. Эдэ нүхэнүүдынь шатама халуун наранай элшэһээ, мүн жэл соо 2—3 һараар таһаралтагүй шахуу үргэлжэлдэг аадар бороонһоо хүнүүдые абарнагүй.

Гэргүй хүдэлмэришэдэй үхибүүдынь үлэсэжэ үхэдэг гү, али малярии, холера болон бусад үбшэнүүдээр үбдэжэ үхэдэг байна. Батрагуудай хүүгэд эхин һургуулида һуража шададаггүй, юундэб гэхэдэ, тэдэнэй түрэлхидынь һуралсалай түлөө түлэхэ мүнгэгүй.

КАИР, майн 30. (ТАСС). Египетскэ ажалшадай байдалынь үдэр бүхэндэ муудана. Тэрэнь хүүгэдэй хуби заяанда угаа муугаар нүлөөлдэг байна. Энэ баримтые буржуазна хэблэлшье нюун далдалжа шаданагүй. Французска журналист Поль Бюр Египет ошожо ерэһэнэйнгээ һүүлээр «Комба» газетэдэ статьянуудые толилбо.

«Хүдэлмэри хэжэ шадаха наһатай болотороо, тайлбарилан хэлэхэдэ, 6—8 наһатай болотороо үхибүүд ямаршье харууһагүйгөөр хэсэжэ ябадаг байна. Хамагай түрүүндэ тэдэнэр гүйраншалжа һурадаг. Хүдэлмэри хэжэ шадаха наһатай болоод багашуулынь хүдэлмэришэд, зарсанар ба улица сэбэрлэгшэд болодог юм. Басагадые хадамда түргөөр үгэжэ, тэдээнһээ хагасахые оролдодог. 12—13 наһатай байхадаа тэдэнэр эхэнүүд болодог байна. Мүн тэдэнэр нянинууд, худалдаашад, хүдэлмэришэд болодог ба бүхэли наһан соогоо эрэшүүлэй богоолшодынь боложо ябадаг».

Хэһээн сохихо системэ тэндэ үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Һурагшадые хэһээдэг түсхай 2 хүн һургуули бүхэндэ байдаг юм гэжэ Поль Бюр бэшэнэ. Тэдэнэй нэгэнинь гэмтэй болоһон һурагшые һугаһаань үргэжэ, нүгөөдынь бамбукова модоор һурагшын нюрга ба хүлые сохидог байна.

АНКАРА, майн 31. (ТАСС) Турциин хүүгэдэй хүндэ байдал тухай турецкэ хэблэл бэшэнэ. Тус орон дотор һургуулиин бага наһанай 2,5 миллион үхибүүд бии байбашье, тэдэнэй 1.625.452 хүниинь гү, али хүүгэдэй юрдөө 60 процентнь эхин һургуулида хабаадуулагданхай гэжэ гэгээрэлэй министр байһан Бангуоглу гэгшын мэдүүлһэниие «Улус» газетэ толилобо.

Турцида үншэн хүүгэд ехэ олон байна. «Акшам» газетын мэдээсэлэй ёһоор, гансахан Стамбулда 35.200 үншэн хүүгэд тоологдоно. Тэдэнэй 9 мянганиинь 5—7 наһатай, 12 200-нь 7—10 наһатай ба 15 мянгань 10—15 наһатай байна. Анкарада 21.000 үншэн хүүгэд бии юм.

КАРАЧИ. Майн 31. (ТАСС). Пакистанска үхибүүдэй хүндэ хүшэр байдал тухай олон мэдээсэлнүүдые нютагай газетэнүүд тунхаглаба.

Пакистанска ажалшадай үхибүүд бага наһанһаа хойшо һурахаяа болижо гү, али огто һурангүйгөөр, гэр бүлынхидэйнгөө ажамидарал хангахын тула зөөри бэдэрхэ баатай болодог байна. Тиигээдшье орон доторнь һургуулинууд тон үсөөн ушарһаа олонхи үхибүүдые абажа шадахагүй байха юм.

Һургаһанай түлөө ехэ түлөөһэ абалга, һургуулинуудай ба багшанарай дутамаг ушар, һургуулинуудта ариг сэбэрые сахидаггүй ябадал, хүн зоной ядуу түлюур байдал — эдэ бүгэдэ хадаа пакистанска үхибүүдые эрдэм һураха арга боломжоһоонь хаһана.

Ажалшадай бэшэгүүдһээ

Колхозуудта туһаламжа үзүүлэе

Бурят-Монголой гүрэнэй банкын республиканска конторын коллектив шефтээ абаһан XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздоо (Иволга) хартаабха һуулгаха хэрэгтэнь туһаламжа үзүүлхэ зорилгоор үнгэрэгшэ амаралтын үдэр воскресник эмхилхэбэ.

Воскреснигтэ ошохоһоо урид хүн бүхэн 5 сотоһоо бага бэшэ талмай дээрэ хартаабха тариха гэһэн уялга абаад, тэрэнээ 150 процент дүүргэһэн байна. Воскреснигтэ хабаадалсаһан банкын 45 хүдэлмэришэдтэ тус колхозой правлени халуун баясхалан хүргэбэ.

Манай жэшээгээр колхозуудта туһаламжа үзүүлхыень Улан-Удын ба аймагуудай предприятинууд, эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдые уряалнабди.

Г. Кудрявцев, Гүрэнэй банкын месткомой түрүүлэгшэ.

Агитбригада бусажа ерэбэ

Закаменай аймагай культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай таһагай агитационно-уранһайханай бригада колхозуудта гараһанаа һаяхан бусажа ерэбэ. Тус агитбригада 8 колхозуудай тарянажалай ба МТС-эй тракторна бригаданууудаар 20 гаран концерт табижа, 1500 хүниие хангаа. Тиихэ зуураа хэдэн олон темэнүүдээр элидхэл, хөөрэлдөөнүүдые хэһэн байна.

Д. Цыбиков.

Радио хүдэлмэрилнэгүй

Дээдэ-Худанай сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой (Хэжэнгэ) радиоузел үниин хүдэлмэрилнэгүй. Мүн энэ колхозой малажалай гүүртэнүүд дээрэхи «Родина» гэжэ хоёр радиоприемнигууд миин байдаг.

П. Содбоев.
Д. Дашицыренова.

„Б. М. Үнэндэ" бэшэһэнэй һүүлээр

Агротехникэ сахигдана

«Заһагдаагүй сеялкэнүүдээр тарилга хэнэ» гэһэн статья манай газетэдэ толилогдоһон юм.

Яаралтайгаар хэмжээ абаһанай ашаар «Коминтерн» ба «Красная Звезда» колхозуудай тарилгын хүдэлмэридэ байһан дутуу дунданууд ба агротехникые эбдэлгэ усадхагдаба. № 8 тракторна бригадын бригадир нүхэр Доржиев, сеяльщигүүд нүхэд Намсараев ба Доржиев гэгшэдтэ агротехникые эбдэһэнэй түлөө МТС-эй дирекциин зүгһөө административна зэмэ тохогдобо. Аймгүйсэдкомой зүгһөө «Коминтерн», «Красная Звезда» колхозуудай правленинүүдэй ба Бичурын МТС-эй дирекцидэ шангаар уридшалан һануулагдаһан тухай Бичурын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр В. Манинов манай редакцида мэдээсэбэ.

Туһаламжа үзүүлбэ

Мухаршэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо тарилгын хүдэлмэриин унжагайруулагдажа байһан тухай манай газетэдэ бэшэгдэһэн юм.

Тус аймагай Соведэй гүйсэдкомой мэдээсэһэнэй ёһоор, тарилгын хүдэлмэри муугаар эмхидхэһэнэйнь түлөө колхозой правленидэ заагдаба. Хүдэлмэреэ һайжаруулхынь тулада МТС-эй зүгһөө тус колхоздо туһаламжа үзүүлэгдээ. Ажалай жаяг заршам эбдэлгые усадхаха тухай асуудал бригадануудай зүблөөнүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Хоёр ясли эмхидхэгдэбэ

Бичурын аймагай «Красное Знамя труда» колхоздо хүүгэдэй яслиин үгы байһан тухай манай газетын майн 17-ной номерто бэшэгдэһэн юм.

Тус статьягаар хэмжээ абтаһан байна. Бичурын аймсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр В. Маниновай мэдээсэһэнэй ёһоор, «Красное знамя труда» колхоздо 60 хүүгэдэй байха 2 ясли эмхидхэгдээ. Гадна анханда яслиин байһан хуушан гэрые заһабарилха, шэнэ пеэшэн табиха хэмжээнүүд колхозой правлениин зүгһөө абтаба.

СПОРТ

Футболоор РСФСР-эй түрүү һуури эзэлэлгын Сибириин зонодохи мүрысөөнүүд

1950 ондо футболоор Российска федерациин түрүү һуури эзэлэлгэ 8 зононуудта үнгэргэгдэхэ байна.

БМАССР-эй футбольно команданууд — ПВЗ-гэй «Локомотив» ба «Динамо» хоёр Сибирскэ зонодо наадаха болобо. Тус зоно Баруун Сибириин, Зүүн Сибириин ба Прибайкальска гэжэ гурбан группада хубаагдаха юм.

Прибайкальска группада Улан-Удэһээ «Локомотив» ба «Динамо», Иркутскһаа — «Авангард» ба ОДО гэжэ 6 команда оролсоно.

Июниин 4-дэ календарна наадалга болохо гэбэл:

Улан-Удэдэ — тус городой «Динамо» Иркутскын ОДО-гэй командатай, Читада — Улан-Удын «Локомотив» тэндэхи ОДО-гэй командатай, Иркутскада — тус городой «Авангардын» команда Чита городой динамынхидтай уулзаха юм.

Зонодо болоһон мүрысөөн августын 10-да дүүрэхэ байна. Группануудта илаһан команданууд өөһэд хоорондоо уулзажа, Сибириин чемпионой нэрэзэргые буляалдаха юм.

Комсомольско-профсоюзна кросс

Майн 28-да ПВЗ-гэй культура ба амаралтын паркын аллейнүүд дээрэ городой физкультурнигууд гараба. Хүнгэн атлетикээр комсомольско-профсоюзна кроссто хабаадалсажа байһан 200 хүн урилдалгаар туд тудай ба городой командна түрүү һууринуудые буляалдаба.

Эхэнэрнүүдэй дундаһаа 500 метртэ урилдааһан урилдаанда Шишкова, 1000 метртэ Гармаева, 2000 метртэ Богданова гэгшэд һайн саг харуулжа, түрүү һууринуудые эзэлбэ.

Эрэшүүлэй урилдаан ехэ һонинoор үнгэрөө. Залуу спортсменүүд һайн амжалтануудые туйлаһан байна. Кооперативна техникумэй студент Николаев 1000 метрын, Осипов 3000 метрын урилдаандаа түрүү һууринуудые эзэлөө. Олон удаа городой чемпион байһан Кузнецов (ПВЗ-гэй «Локомотив») 5000 метртэ гүйхэдөө тус дистанциие 17 минута 7,9 секунда соо гаталжа ерээ.

Кроссто командна түрүү һууриие «Ажалай резервнүүд» гэжэ спортивна обществын физкультурнигууд эзэлһэн байна.

Велосипедээр урилдалга

Һаяхан Кабанск тосхондо велосипеднэ спортоор аймагай мүрысөөн үнгэргэгдэбэ. 15 километр талые 32 минута 59 секунда соо гаталһан Геннадий Кондратьев түрүүлжэ гараа.

Комсомольско-профсоюзна кроссто 867 хүн хабаадалсаа. ГТО-гэй комплексын нэгэдэхи шатын нормо тушаалгада 147 хүн, БГТО-гэй нормо тушаалгада 268 хүн хабаадалсаба.

Матчева уулзалга

Һаяын амаралтын үдэр Хори тосхондохи спортивна талмай дээрэ тус аймагай физкультурнигууд хэжэнгынхидэй командатай уулзаба. Эрэшүүлэй волейбольно команданууудай уулзалга хэжэнгынхидэй илалтаар дүүрэв. Мүн хорииннхидай шатарай команда айлшадаа шүүгээ.

Үдэшэнииинь футбольно талмай дээрэ кубок абалгын футбольно матч болобо.

Эрид шанга тулалдаанай һүүлээр тэдэ командануудай наадаһан хоёр таймын 3:3 гэһэн тоотойгоор дүүрэһэн дээрэһээ нэмэлтэ саг үгтэһэн байна. Тэрээндэ Хориин футболистнар нүгөөдүүлэйнгээ ворота руу хоёр дахин бүмбэгэ сохижо оруулаад, айлшадаа 5:3 гэһэн тоотойгоор шүүбэ.

Краснодарска хизаарай Ленинэй орденто «Кубань» совхоз малажая хүгжөөхэ 3 жэлэй түсэбые дүүргэв. 1940 ондо һаамхай үнеэн бүриһөө 2846 килограмм һү haargdaһан байгаа һаа, 1949 ондо 3458 килограмм һү һаагдаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: совхозой һүрэгүүд бэлшэжэ ябана. ТАСС-эй фотохронико.

ЗУНАЙ БЭЛШЭЭРИИЕ ЗҮБӨӨР ХЭРЭГЛЭЕ

Малнуудые бэлшээжэ таргалуулха тухай

Кяхтын аймагай колхозууд бэлшээн таргалуулха малнуудай адуулгые жэл бүри өмхитэй гуримтайгаар үнгэргэдэг. Май һара соо бэлшээн таргалуулагдаха малнууд таһалагдажа, шэгнэгдээд, адуулганда гаргагдадаг байна.

Малша-пастугууд адуулганда ябаха малнуудые тушаан абаад байхадаа, 100 үдэрэй турша соо эбэртэ бодо малнуудай амидын шэгнүүрые 15 процентээр, залуу малай — 25, хони ба ямаанай — 15 процентээр дээшэлүүлхэ гэһэн социалистическа уялгануудые абадаг байна.

Адуулганда гаргагдаһан малнууд һара бүриин һүүлээр шэгнэгдэдэг ба адуулганай сезоной һүүлээр энэ хүдэлмэриин дүнгүүд гаргагдадаг.

Бэлшээн таргалуулһанай ашаар гүрэндэ тушаагдаха малнуудай шэгнүүр нилээд ехээр дээшэлһэн байха юм. Жэшээнь, 1947 ондо гүрэндэ тушаагдаһан эбэртэ бодо малнуудай 35,1 процентнь, хони ямаадай 24,1 процентнь дундаһаа доошо шадалтай байгаа һаа, 1948 ондо эбэртэ бодо малнуудай 4,7 процентнь, хони ямаадай 2,14 процентнь дундаһаа доошо шадалтай байһан ба 1949 ондо гансал дунда ба дундаһаа дээшэ шадалтай малнууд гүрэндэ тушаагдаһан байгаа.

Малай адуулгые һайнаар эмхидхэһэн Больше-Лугска сельсоведэй Сталинай нэрэмжэтэ колхозой малша-пастух Д. Манидаров һайн амжалта туйлаһан байха юм. Өөрынгөө дааһан 70 үхэрые 102 үдэрэй турша соо адуулха зуураа, толгой бүриинь амидын шэгнүүрые 109,9 килограммаар гэхэ гү, али сүүдхэ бүри 1067 граммаар нэмээһэн байна. Тэрэшэлэн малша-пастух Д. Цыдыпов өөрынгөө малнуудай амидын шэгнүүрые сүүдхэ бүри 956 граммаар нэмээгээ һэн.

Манай эндэхи эрхэ байдалда хужартай бэлшээри эрхимдэ тоологдог ба иимэ бэлшээри 4—5 участогуудаар таһалагдадаг, участок бүхэниинь өөрын уһалууритай байдаг.

Адуулганай үедэ малнууд өөһэдынгөө дураар уһалдаг, эдеэлдэг ба амардаг юм. Халуун үдэрнүүдтэ пастугууд малнуудаа уһалуурида дүтэ абаашадаг гү, али үндэр, хада майлатай һэрюун газарта адуулдаг. Үндэр газарта хододоо һалхитай һэрюун байдаг дээрэһээнь эндэ һоно батагана, хэдгэнээн огто байдаггүй.

— Малнуудые бэлшээн таргалуулхын тулада шадаалһаа ехэ ногоо эдихыень тэдэниие «баадхаха» хэрэгтэй, — гэжэ малша-пастух нүхэр Манидаров хөөрэдэг.

Энэ зорилгоор малша-пастугууд Манидаров, Цыдыпов хоёр малнуудаа хужартай бэлшээридэ үдэртөө олон дахин абаашахые оролдодог. Малнууд хужар эдеэд байхадаа уһа ууха дуратай болодог байна. Уһа ууһанай һүүлээр малнууд үбһэ ногоо тон дуратайгаар ба ехээр эдидэг.

Тиихэдэ Манидаров, Цыдыпов хоёр бэлшээринүүдые һэлгүүлэн хэрэглэдэг гэхэ гү. али участок бүхэн дээрэнь малнуудаа 6—7 үдэрэй турша соо адуулдаг. Удаань малнуудаа бусад участогууд дээрэ адуулаад, 30—35 үдэр үнгэрхэлөөр түрүүшынгээ участогта асардаг байна. Энэ үе соо түрүүшын участогай ногоон дахинаа ургажа үрдидэг. Бэлшээриие участогууд болгон таһалжа хэрэглэхэ ябадал ногооной ургасые 35—40 процентээр дээшэлүүлдэг.

Зунай адуулгые эрхимээр эмхидхэлгэ хадаа гүрэндөө һайн шанартай мяха тушааха арга боломжо колхозуудта олгоно.

С. Артамонов, Кяхтын аймагай хүдөө ажахын таһагай главна зоотехник

Пастух Аюшеевэй оролдолго

Үтэлһэн колхозник Митып Аюшеев Молотовой нэрэмжэтэ колхозой (Заиграй) эрхим малшадай нэгэниинь юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ нүхэр Аюшеев 100 гаран үхэр тушаажа абаад, тэдэниие эртэ хабарһаа үбэл болотор бэлшээри дээрэ адуулжа, нилээд таргалуулаад, үбэлэйнь байрануудта оруулаа һэн. Тэрэнэй түлөө нёдондоной хүдэлмэриин дүнгөөр колхозойнь правлени Митып Аюшеевтэ ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон 2 буруу үгөө. Мүн ажалта үдэртөө 30 килограмм тоһо, 200 килограмм мяха, горьтой тооной таряа болон бусад продуктнуудые абаһан байха юм.

Энэ жэлдэ оролдосотой пастух Аюшеев 113 үхэр тушаажа абаад, тэдэниие бэлшээридэ гаргаба. Түрүүшын үдэрһөө эхилээд бэлшээриие зүбөөр хэрэглэн, малаа һайнаар адуулна.

Д. Дагбаев.

Ногоон конвейер гээшэ юуб?

Бэлшээриие ба һайжаруулагдажа (модо шулуунһаа арилгагдажа, үтэгжүүлэгдэжэ, ногоо таригдажа) байһан бэлшээринүүдые нэгэ системэ болгон хэрэглэлгэ хадаа ногоон конвейер гэжэ нэрэтэй.

Ногоон конвейер зүбөөр эмхидхэн хэрэглэхэдэ адуулгын бүхы үедэ (хабар, зун ба намар) мал ногоон тэжээлээр хангагдадаг. Бэлшээриие плугаар хахалһан бороздаагаар, хоройгоор гү, али миил рельефнэ барьерээр (харгыгаар, горхо голоор, ой модоор) хилэнүүдые хэжэ загуун болгон хубаадаг.

Ногоон конвейер адуулгын календарна түсэбэй үндэһэ һуури дээрэ зохёогдодог. Энэ түсэбэй ёһоор гүүртэнүүд ба отаранууд тусхай участогууд дээрэ түсэбөөр хараалагдаһан болзор соо ээлжээлүүлэн малаа адуулха ёһотой. Бэлшээриин нэгэ участок гү, али загуун дээрэ малые адуулһанай һүүлээр тэрэ участогаа 15—20—25 үдэрэй турша соо амаруулха шухала. Энэ үе соо шэнэ ногоон ургажа, хожомой ээлжээндэ мал шэмэтэй ба амтатай ногоо эдидэг юм. Ногоон конвейер хэрэглэн адуулхада һаамхай үнеэдэй ба мяха үгэдэг малай ашаг шэмэнь эрид дээшэлдэг юм.

Үбһэ хуряалгын һүүлээр шэнэ ургаһан хэнзэ ногоон конвейертэ оруулагдадаг. Гадна, полевой севооборотуудһаа нэгэ ба олон жэлэй ногоодуудые сабшан асаржа удаан болгонгүй малнуудта эдюулхэдэ болохо. Сабшаһан ногоон тэжээлые зунай аяма халуунай ба намарай—бэлшээриин ногооной хагдарха үедэ һаамхай үнеэдтэ, мори унаада эдюулдэг юм. Тэрэнһээ гадна, июнь һарада таригдаһан овёс, зунай силос ногоон конвейертэ оруулагдаха ёһотой. Манай республикын колхозууд бэлшээреэр баян. Тиимэһээ колхоз бүхэн ногоон конвейер эмхидхэхэ аргатай.

П. Гуляшинова, зоотехник.

Залуушуулай ниитэгерманска слёдһоо нүхэр Сталинда эльгээһэн амаршалга

Майн 27-һоо 29 хүрэтэр Берлиндэ залуушуулай ниитэгерманска слёт болобо. Олон мянган хүнүүдэй хабаадалгатайгаар Люстгартенда болоһон угаа ехэ митинг дээрэ, слёдой 500 мянган хабаадагшадай нэрэһээ угаа ехэ дэбжэлтын оршон байдалда нүхэр Сталинда иимэ амаршалга абгаба:

«Хүндэтэ Иосиф Виссарионович Сталин!

1950 оной майн 27-һоо 29 хүрэтэр Берлиндэ үнгэргэгдэжэ байгаа залуушуулай ниитэгерманска слёдто Германиин нютаг бүриһөө ерэһэн хахад миллион гаран залуушуул—эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэд эб найрамдалай уласхоорондын лагериин вождь, Танда өөһэдынгөө амаршалганууд ба баясхалан хүргэнэ. Ажаллахаар ба эб найрамдалые хамгаалхаар хэзээдэ бэлэн олон миллион залуу хүнүүдээр эльгээгдэһэн 500 мянга гаран залуушуул—эб найрамдалай түлөө немецкэ тэмсэлшэд хадаа Советскэ Союзда эсэргүү, арадай демократиин оронуудта эсэргүү ба прогрессто эсэргүү дайнда немецкэ арадай ба тэрэнэй залуушуулые оруулагдахагүйн тула, мүн дайе үдхэгшэ англо-американска эзэгэдэй хорото һэдэлгэнүүдтэ эсэргүү тэмсэхын тула, ямаршье бэрхэшээлнүүдһээ айхагүйбди гэжэ үгэеэ үгэжэ, атомна бомбо хорихын түлөө тэмсэлдэ бүхы хүсэеэ үгэхэбди гэжэ Танда үгэеэ үгэнэ.

Советскэ Союзай залуушуултай ба тэрэнэй түрүү отряд—Комсомолтой байгууһан немецкэ залуушуулай мүнхэ хани барисаан мандаха болтогой!

Эб найрамдалай уласхоорондын лагериин түгэс хүсэтэ тулгуури болоһон социалистическа Советскэ Союз мандаха болтогой!

Бүхы дэлхэйн прогрессивнэ ба эб найрамдалда дуратай бүхы хүнүүдэй агууехэ вождь Генералиссимус Сталин мандаха болтогой!»

Берлиндэ 500 мянган хүнүүдэй хабаадалгатай демонстраци болоо

БЕРЛИН. (ТАСС). Майн 28-най үглөөгүүр эртэ Берлинэй советскэ секторэй бүхы районуудта горнын абяанууд хангинажа, залуушуулай угаа ехэ демонстрациин бэлэдхэлэй эхилһэн тухай соносхоно. Тэрэ демонстрацида залуушуулай ниитэгерманска слёдой 500 мянган делегадууд хабаадаба.

И. В. Сталинай ба Вильгельм Пикын ехэ портредүүдые хадаһан трибуна дээрэ Германска демократическа республикын президент Вильгельм Пик, премьер-министр Отто Гротеволь түрүүтэй Германска демократическа республикын правительствын гэшүүд, Советскэ Контрольно Комиссиин түлөөлэгшэд, дипломатическа миссинүүдэй гэшүүд, тэрэ тоодо Советскэ Союзай дипломатическа миссиие толгойлогшо Г. М. Пушкин, гадаадын залуушуулай делегацинууд, партинуудай ба ниитын организацинуудай түлөөлэгшэд байлсаба.

Немецкэ сүлөөтэ залуушуулай Союзай түрүүлэгшэ Эрих Хонекер демонстрациин урда тээхи митинг нээхэ зуураа, суглааргашадта хандан үгэ хэлэбэ. Президент Вильгельм Пик нэрьемэ альгаташалгаар ба амаршалгын хашхаралдаануудаар угтагдан үгэ хэлээ.

Немецкэ залуушуул хадаа өөрынгөө хүдэлмэреэр ба эб найрамдалай түлөө тэмсэлээр бусад арадуудай залуушуулай, тусгаарлабал Советскэ Союзай залуушуулай хани барисаае шэнээр туйлаа гэжэ Вильгельм Пик тэмдэглэжэ, эб найрамдал хамгаалхын тула бүхы хүсэеэ үгэхыень немецкэ залуушуулые уряалба.

Демократическа залуушуулай Бүхэдэлхэйн федерациин президент Ги де Буассон, студентнүүдэй уласхоорондын Союзай президент Иозеф Громан ба ВЛКСМ-эй Центральна Комитедэй секретарь, советскэ залуушуулай антифашистска Комитедэй түрүүлэгшэ В. И. Кочемасов үгэ хэлээ.

Удаа тээнь колоннонууд ябажа эхилбэ.

Эб найрамдалай түлөө немецкэ залуу тэмсэлшэдэй энэ түгэс хүсэтэ демонстраци 8 час үргэлжэлөө.

Берлинэй хүн зон демонстрацида хабаадагшадые баяртайгаар амаршалба.

Мексикэдэ эб найрамдалай тала баригшадай хүдэлөөн

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Мексикэдэ эб найрамдал хамгаалха хүдэлөөнэй шангадаһан тухай «Эль популар» газетэ мэдээсэнэ. Олон мянган хүнүүд эб найрамдалай тала баригшадай Бүхэдэлхэйн конгрессэй Саг үргэлжын комитедэй Стокгольмско сессиин уряае дэмжэхэбди гэжэ мэдүүлнэ. Эб найрамдал хамгаалха олон зуугаад комитедүүд предприятинууд дээрэ, һуралсалай заведенинүүд, профсоюзна организацинууд болон культурна обществонуудта байгуулагдажа байна гэжэ эб найрамдал хамгаалха комитедэй генеральна секретарь Карлос Нобле мэдүүлбэ. Мексикын президент байһан Ласаро Карденасһаа гадна, олон тоото элитэ эрдэмтэд, профсоюзуудай, таряашадай организацинуудай ажал-ябуулагшад, культурын түлөөлэгшэд эб найрамдал хамгаалха петицидэ гар табяа.

Англида юумэнэй сэн хүндэржэ байна

ЛОНДОН, майн 29. (ТАСС). Англида юумэнэй сэнгүүд хүндэржэ үргэлжэлһөөр. Хуулита мэдээнэй ёһоор, июниин 5-һаа эхилээд вагонууд-ресторануудтахи юумэнэй сэнгүүд, дунда жэшээгээр 12 процентээр хүндэрхэнь.

Худалдаа наймаанай министерство хадаа бэлэн хубсаһанай сэнгүүдые 2,5 процентээр дээшэлүүлхэнь гэжэ соносхогдоо.

Американецуудай хорото муухай шэнэ ябуулга тушаа Германска демократическа республикын ажалшад ехээр дураа гутана

БЕРЛИН. (ТАСС). Германска демократическа республикын хүн зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангаха хэрэгтэ хохидол ушаруулха һэдэлгэ гарган, олон тоото колорадска сохонуудые (корнеплод, илангаяа хартаабха гэмтээдэг сохонуудые — **редакциин ажаглалта**) Германска демократическа республикын газар дээрэ самолёдоор хаяһан американецуудай хорото муухай ябуулга тушаа тус республикын хүн зон тон ехээр дураа гутана.

Шалгалтаар тодоруулагдаһанай ёһоор, колорадска сохонууд гансашье майн 24-нэй һүни бэшэ, мүн майн 22-тошье Саксониин зарим районуудта үзэгдэһэн байна.

Таряашадай харилсан туһалалсаха комитедүүдэй нэгэдэл ба арадай полици болбол колорадска сохонуудтай тэмсэхэ ябадалда хүн зониие гульдхан өлсүүлээ гэжэ информациин ведомство мэдээсэнэ.

Германска демократическа республикын ажахыда хохидол ушаруулха зорилгоор американска империалистнуудай хэһэн үзэгдөөгүй муухай ябуулганууд тушаа эрид шууд протест мэдүүлһэн олонтоото суглаанууд болоо гэжэ «Нейес Дейчланд» газетэ мэдээсэнэ

ХРОНИКО

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум нүхэр Павел Александрович Юдиниие хүндэ индустриин предприятинуудай барилгын Министрын тушаалһаа сүлөөлөөд, СССР-эй барилгын материалнуудай промышленностиин Министрээр томилбо.

* * *

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум нүхэр С. З. Гинзбургые СССР-эй барилгын материалнуудай промышленностиин Министрын тушаалһаа сүлөөлөө.

* * *

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум нүхэр Давид Яковлевич Райзерые хүндэ индустриин предприятинуудай барилгын Министрээр томилбо.

Харюусалгатай редактор
Д. Д. ЛУБСАНОВ.

РЕДАКЦИИН АДРЕС: Улан-Удэ ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: отв. редактора—23; АТС—1-80, зам. отв. редактора—7-85; отв. секретаря 3-23; отделов партийной и комсомольской жизни культуры и быта—4-52; пропаганды и агитации—7-85; сельского хозяйства промышленности и транспорта—6-84; переводов—3-23 писем трудящихся и информации — 6-84 (2 зв.); об'явлений 2-64 (2 зв.); Для междугородных переговоров—16.

Н—02310. Типография Управления полиграфии, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.000